

KV SPERLINGENS BACKE NYA STUREGALLERIAN I STOCKHOLM del 1

GESTALTNINGSPROGRAM FÖR DEN YTTRE MILJÖN TILLHÖRANDE DETALJPLAN FÖR DEL AV KV SPERLINGENS BACKE MM
I STADSDELEN ÖSTERMALM, S-DP 2014-00404

S A M R Å D S H A N D L I N G

En social-hygienisk angelägenhet.

"Man har ej rätt att betrakta badet endast som en rengöringsfråga: det är ej blott för att blifva ren, som man badar. Badet verkar uppfriskande, härdande och stärkande huden, som är ett viktigt organ med betydelsefulla förrättningar och därför fordrar vård och omsorgsfull skötsel. Badens betydelse som en social fråga berör läkaren ganska nära; under de senaste årtiondena har man allt mer kommit till insigt härom. Sent har Svriga börjat delta i den allmänna diskussionen härom och dock äga baden såsom social institution hos oss gamla traditioner. Redan i de gamla landskapslagarne finnas bestämmelser om frid för badstugan lika såväl som för tinget. ..."

Carl Curman

STUREBADETS ATRIUM FRÅN 1885. SSM

SPERLINGENS BACKE

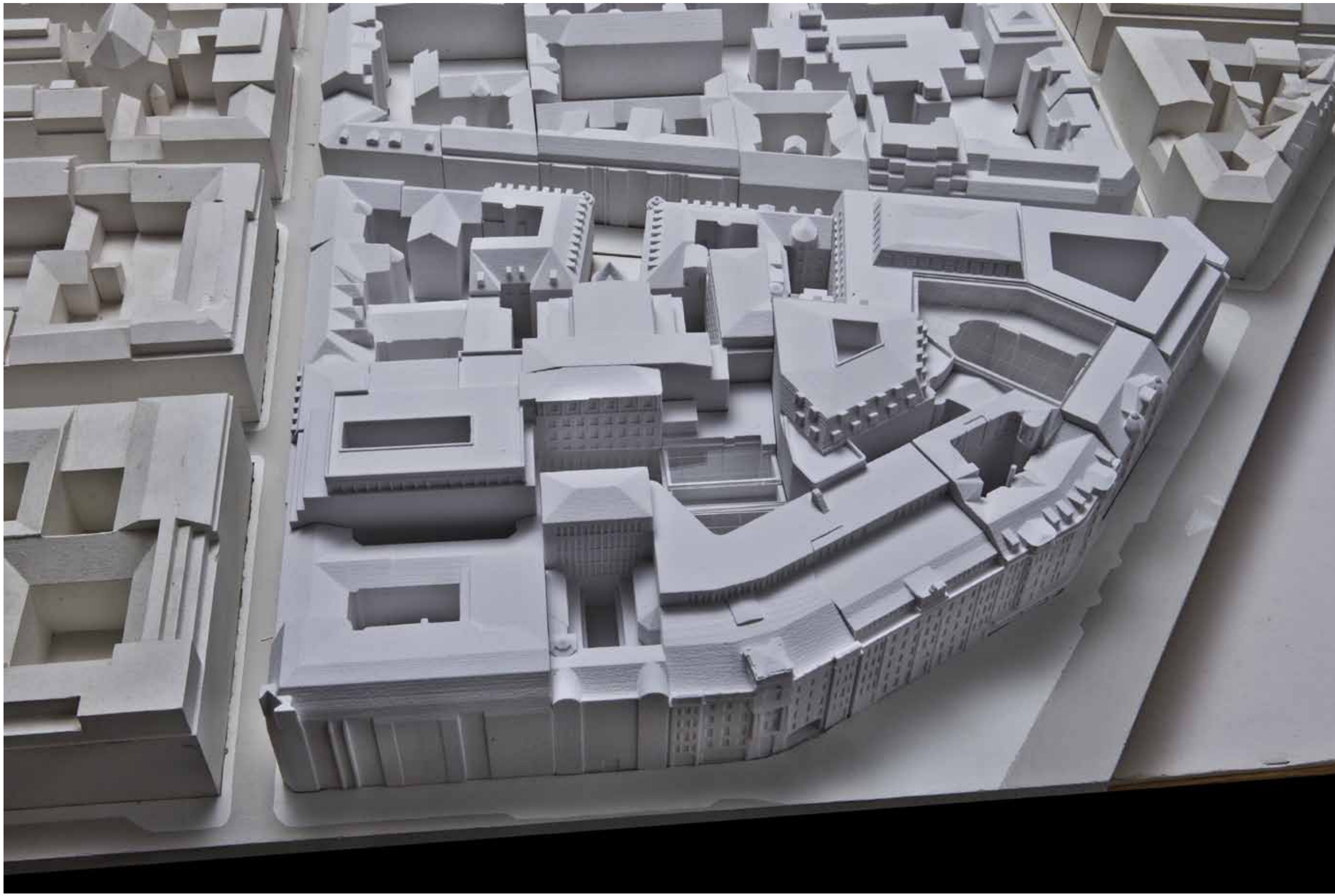
GESTALTNINGSPROGRAM FÖR DEN YTTRE MILJÖN

TILLHÖRANDE DETALJPLANEN FÖR DEL AV SPERLINGENS BACKE MM
I STADSDELEN ÖSTERMALM, STOCKHOLM S-DP 2014-00404, MAJ 2017

Föreliggande program har utarbetats av Stockholms stadsbyggnadskontor
i samråd med aktuella fastighetsägare,
Sturegallerian AB, genom TAM-group, och Vasakronan.

VASAKRONAN

Förord

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i september 2016 uppdra åt stadsbyggnadskontoret att genomföra samråd av detaljplaneförslaget för del av kvarteret Sperlingens backe mm inom stadsdelen Östermalm, S-Dp 2014-00404.

Bebyggelsen inom kvarteret Sperlingens backe beläget vid Stureplan i Stockholm kommer att genomgå omfattande förändringar de närmaste åren. Syftet är att stärka innerstadens konkurrenskraft gentemot andra kraftigt expanderade delar av regionen. Det är därför angeläget att tillåta förändringar för att stödja områdets kommersiella och sociala betydelse och på en gång värna och skydda den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen genom väl avvägda åtgärder. Genom ett mer funktionsblandat innehåll med ökad andel bostäder, kontor, hotell och centrumändamål såsom handel kan kvarteret vitaliseras. Med en utökad galleria etableras en överskådlig struktur som ger en bättre orienterbarhet i kvarterets inre och som med tydliga entréer ökar integrationen med den omkringliggande staden.

Staden och byggherrarna har gemensamt upprättat föreliggande gestaltningsprogram i avsikt att samordna arkitektoniska kvaliteter i byggnadernas gestaltning. Programmet ska säkerställa att såväl nybebyggelsen som den på- och ombyggda befintliga

bebyggelsen ges en hög arkitektonisk kvalitet genom omsorgsfull och varierad gestaltning. Genom att ge exempel på alternativa utformningar ända ned på detaljnivå är avsikten att fastlägga en kvalitetsnivå för såväl de enskilda byggnaderna som för den galleria som föreslås i kvarterets inre. Det är en väsentlig planuppgift att formulera en sammanvägd kvalitetsnivå, anpassad till det aktuella kvarterets centrala läge och förutsättningar.

Gestaltningsprogrammet är ett komplement till detaljplanen och ingår som en del i planhandlingarna. Programmet utgör ett instrument vid samordning av gestaltningsfrågor och skall utgöra ett stöd vid projektering, bygglov och genomförande samt framtida förvaltning av kvarteret.

Programmet har utarbetats av stadsbyggnadskontoret tillsammans med medverkande arkitekter.

Det föreliggande programmet är inte komplett till alla delar och diskussionen kommer att fortgå under samrådet. Det slutgiltiga materialet färdigställs i samband med stadsbyggnadsnämndens godkännande av planen.

Susanna Stenfelt

Rebecca Kihlman

Ägarförhållanden

- PLANOMRÅDE
- FASTIGHETSGRÄNS
- STUREGALLERIAN AB
- STOCKHOLM STAD, TOMTRÄTT: STUREGALLERIAN AB
- VASAKRONAN
- FRANSKA REFORMERTA KYRKA
- STUREGALLERIAN AB UNDER MARKNIVÅ, FRANSKA REFORMERTA KYRKAN ÖVER MARKNIVÅ
- SL/STOCKHOLMS STAD
- STUREGALLERIAN AB UNDER MARKNIVÅ, STOCKHOLMS STAD ÖVER MARKNIVÅ
- BRF
- FASTIGHETSBOLAGET SPERLINGENS BACKE 64 AB PÅ BOTTENPLAN, BRF ÖVAN BOTTENPLAN
- GAMLA TRYGGSLIV (SEB)

Arkitektkontoren

- PLANOMRÅDE
- BEFINTLIGA BYGGNADER
- NY- & TILLBYGGNADER
- AIX ARKITEKTER
- GENERAL ARCHITECTURE
- ANDREAS MARTIN-LÖF ARKITEKTER
- SWECO ARCHITECTS
- BDP
- FOJAB ARKITEKTER

Medverkande

Detaljplan

Susanna Stenfelt
Rebecca Kihlman
Koki Hjelmström
Håkan Nord
Lina Hallberg
Peter Magnusson

ansv planarkitekt
medv planarkitekt
projektledare
lantmätare
kartritäre
modellör

Stadsbyggnadskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Exploateringskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Stadsbyggnadskontoret

Byggherrar

Charlotta Rosén
Andreas Philipson
Susan Strömbäck

byggherreombud
byggherreombud
byggherre

TAM Group för ADIA
TAM Group för ADIA
Vasakronan

Arkitektonisk samordning

Jens Randecker
Steven Peterson
Sofia Magne

SWECO Architect
SWECO Architects
SWECO Architects

Medverkande arkitekter

Tobias Rosberg
David Hanson
Olof Grip
Josef Eder
Andreas Martin-Löf
Gregor Sutherland
Rakel Östlund
Mike Hitchmough
Hugh Haran
Alessio Boco
Eduardo Calle
Robert Lavelid
Tove Forsblom
Anna Belfrage

AIX Arkitekter
AIX Arkitekter
General Architecture
General Architecture
Andreas Martin-Löf Arkitekter
Andreas Martin-Löf Arkitekter
Andreas Martin-Löf Arkitekter
BDP, Building Design Partnership Ltd
BDP, Building Design Partnership Ltd
SWECO Architects
SWECO Architects
Fojab Arkitekter
Fojab Arkitekter
Fojab Arkitekter

Antikvarisk bedömning

Anna Krus

Nyréns Arkitektkontor

Gestaltningssprogram

Anna-Paula Andersson

Brunnberg & Forshed Arkitektkontor

Illustrationer

Lennart Johansson
Mike Hitchmough
Blok, Tomorrow, SWECO
SSM anger att fotografi är hämtat från Stockholms stadsmuseums arkivsamling

fotograf
handritade perspektiv
bildbyråer

Stadsbyggnadskontoret
BDP, Building Design Partnership Ltd
anges vid illustration

Innehåll

Förord	5
Medverkande.....	6
Innehåll.....	7
Sammanfattning	9

Mellan Östermalm och City

– kvarteret Sperlingens Backe

Kvartersmönster	10
En bebyggelse av nytt format träder fram	10
Kvarteret som arkitektonisk fond	12
Kvarterets identitet och gallerians ursprung	14

Program för kvarterets bevarande och vitalisering

Värda arkitektonisk kvalitet i det offentliga rummet	17
Bevara och förädla högklassiga inomhusmiljöer	17
Utnyttja bebyggelsepotentialen och öka mångfalden genom ökat antal arbetande och boende	17
Skapa en ny Sturegalleria av hög urban kvalitet och utvidga försäljningsytan	17
Stärk kopplingen till kollektivtrafiken	17
Rusta upp det offentliga stadsrummet	17

Från Sturebadet till Sturegallerian

– bebyggelseutveckling

Sekelskiftets bebyggelse.....	18
Modernisering under mellankrigstiden	18
Efter branden 1985 och framåt	18

Förslag till ny bebyggelse

– Sturegallerian får nya rum med rymd

Förnyelse av bebyggelsen idag	19
Ny galleria	19

Planförslagets byggrätter

Nybyggnader	20
Bevarande.....	20
Fasadrekonstruktion	20
Påbyggnader.....	20

I stadens gatunät

Stråk och kvarter	22
Grönska i stadsväven	23
Markanvändning	23
Gång- och cykelstråk	24
Kollektivtrafik	24

Gallerian möter gata

Placering av entréer	28
Tillgänglighet och transporter inom kvarteret	29

Fasadgestaltning mot det offentliga rummet

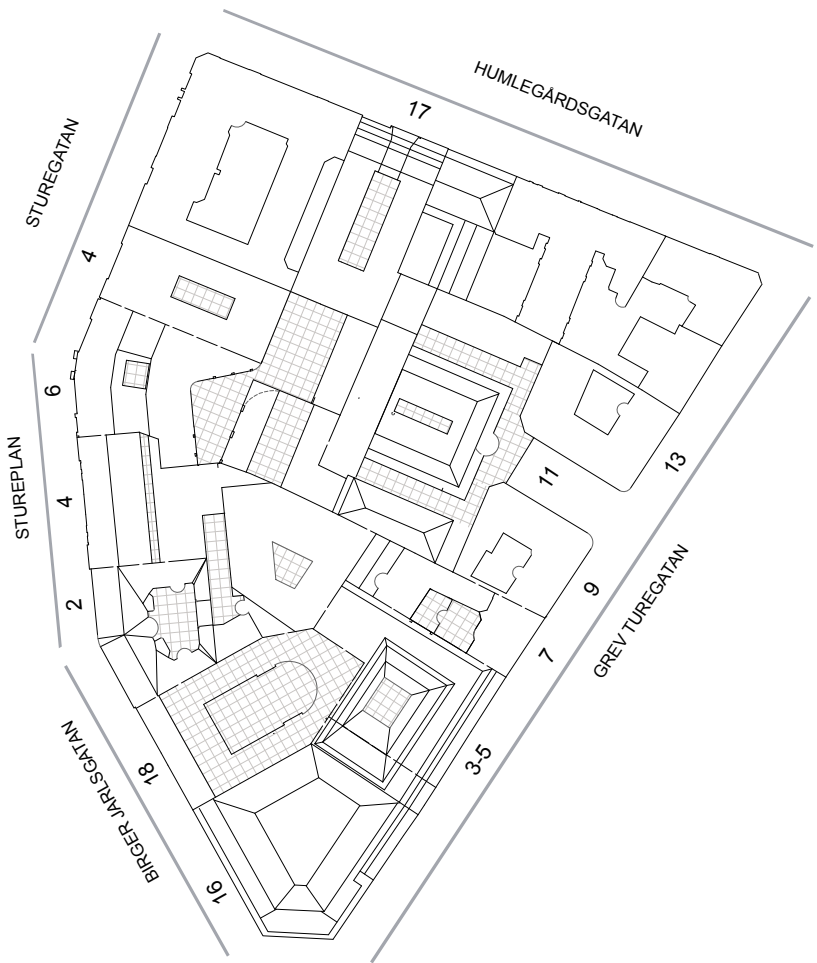
Nybyggnadernas fasadgestaltning	30
Bevarande och rekonstruktion av ursprungliga fasader	35

Kvarteretsdisposition

Det inre stråkets rymd och rum

De enskilda byggnaderna

Sturegatan 4/Sturebadet.....	56
Stureplan 6/Bångska palatset	60
Stureplan 4	64
Stureplan 2	68
Birger Jarlsgatan 18/Marmorhallarna	72
Birger Jarlsgatan 16/Grev Turegatan 1	76
Grev Turegatan 7.....	86
Grev Turegatan 9	88
Grev Turegatan 13	90
Grev Turegatan 11/ fd Freys hyrverk	92
Humlegårdsgatan 17	96

FRÅN HUVUDENTRÉN VID STUREPLAN MOT STUREBADET I FONDEN, STUREPORTEN
BILD: TOMORROW.

Sammanfattning

Stureplansområdet har fått sin fysiska struktur efter industrialismens genombrott under slutet av 1800-talet och fram till första världskriget, då den täta och urbana bebyggelsen fyllde ut kvarterssystemet. Birger Jarlsgatans genombrott mot Nybroviken blev det kirurgiska snittet som öppnade upp för trafiken liksom även genombrottet för Kungsgatan under mellankrigstiden. Kvarteret Sperlingens Backe har där ett strategiskt läge i mynningen av viktiga gatustråk vid Stureplan. Under Nedre Norrmalms omvandling genomgick även kvarteret Sperlingens Backe och Birger Jarlsgatan en påtaglig förvandling då bostäder kontoriserades.

Sedan dess har det kommersiella trycket ökat successivt och viktiga etableringar ägde rum under 1980-talet då Sturegallerian skapades och en passage genom kvarteret tillkom.

Med det nu aktuella projektet går kvarteret in i en ny utvecklingsfas som innebär att Stureplansområdets kommersiella potential stärks och utvidgas. Det sker genom att byggnadsvolymen förtätas och utökas liksom även gallerians andel inom kvarteret. Avsikten är att modern bebyggelse från framför allt 1980-talet rivs och ersätts med effektivare kontors- och hotellbebyggelse. Detta medför att en omflyttning kan ske inom kvarteret och att en upp-

rustning och restaurering av äldre och värdefull bebyggelse kan komma till stånd. I och med detta får de offentliga rummen runt kvarteret också ett påtagligt lyft.

Planförslaget innebär en utökning av byggrätten inom planområdet med cirka 12 500 m², varav 4 800 m² är över mark och 7 700 m² är placerade under marknivå. Av den totala ytan på 124 500 m² utgör kontor cirka 55 700 m², bostäder cirka 7 300 m², hotell cirka 7 900 m², centrumändamål cirka 28 900 m². Resterande ytor utgörs av galleria och passager, teknik och parkering.

Detaljplanen medger en ökning av antalet lägenheter i kvarteret med cirka 75 till 100 stycken lägenheter. För del av byggnad på Grev Turegatan 5 medges dubbelanvändning för både bostäder och kontor. I det fall bostäder etableras ökar bruttoarean för bostäder till 9 700 m² och kontorsytan minskar i motsvarande grad.

Ambitionen är att kvarterets varumärke stärks genom att gallerians arkitektoniska rum gestaltas med en högre ambitionsnivå än den befintliga anläggningens. Flera nya tydliga entréer och högresta inre torgrum skapas. Tunnelbaneentrén flyttas till Marmorhallarna och kvarteret får därigenom en bättre kollektivtrafikanslutning.

Mellan Östermalm och City – kvarteret Sperlingens Backe

TIDIGT 1800-TAL

EFTER GATUREGLERING 1870-80

1885

1940

Kvartersmönster

Kvarteret Sperlingens Backe ligger topografiskt mellan två rutnätssystem som lades ut redan på 1630-talet, och som i mångt och mycket alltjämt styr kvarterets storlek och form. Stadsdelarnas olika rutnät i Stockholm är anpassade till terrängen. På Norrmalm delas mönstret ytterligare dels av den högresta Brunkebergsåsen, dels av vattenfåran från Brunnsviken till Nybroviken, den så kallade Rännilen.

Östermalms rutnät förhåller sig till Saltsjön med egen kvartersriktning. Mötet mellan kvartersmönstren på Norrmalm och Östermalm och därtill Rännilens närvaro gjorde det svårt att åstadkomma ett kontinuerligt gatumönster. I mötet mellan de två rutnäten uppstod två ovanligt stora kvartersbildningar, kv Riddaren och kv Sperlingens Backe.

Det unika läget i skärningspunkten mellan två betydelsefulla gatustråk kom att påverka framtida

etableringar. I norr ligger Humlegårdsgatan som tillsammans med Storgatan utgjorde stadsdelens huvudgata i öst-västlig riktning, och i öster Grev Turegatan som utgjorde en viktig länk till den genomgående Riddargatan-Jakobbergsgatan. Kvarterets tredje sida har skiftat form, och på 1800-talet var det en öppen fråga hur den skulle gestaltas.

Under lång tid har den nuvarande Birger Jarlsgatan haft en varierande kvarterslinje som inte gav stabilitet i malmarnas annars rätlinjiga system. Lindhagens plan från 1866 förutsatte en spikrak Birger Jarlsgata ned till Nybroviken. I andra riktningen skulle Kungsgatan som ny huvudgata förena samtliga stadsdelar norr om Gamla Stan. Gatan skulle dras genom Brunkebergsåsen, befintlig bebyggelse och vidare genom Sperlingens Backe. Planens kirurgiska snitt genom befintlig bebyggelse vann inte gehör och kvarteret Sperlingens Backe förblev orörd och fick en oregelbunden form av ovanligt stort format. För Birger Jarlsgatan fick man ta hänsyn till fastigheternas ägarstruktur och gatan fick en för

Stockholm ovanligt oregelbunden sträckning där Stureplan varken är strikt definierat torg eller regelrätt geometriskt formad plats. Den är ett resultat av de många anslutande gaturiktningarna. Den nya Sturegatans neddragning mot söder i slutet av 1800-talet gav kvarteret dess nuvarande fotavtryck. Kungsgatan breddades och drogs genom Brunkebergsåsen fram till Stureplan först efter sekelskiftet. Då utgjorde kvarteret Sperlingens Backe fond för Kungsgatan och Stureplan.

En bebyggelse av nytt format träder fram

I och med Birger Jarlsgatans framdragande får kvarteret sin slutliga form och permanenta stenhus börjar uppföras. redan innan Birger Jarlsgatan var på plats byggdes den franska reformerta kyrkan mot slutet av 1800-talet ansluter till den nya byggnadsstadgan från 1874 som reglerar höjden i förhållande

till gatubredden. Mot den smala Grev Turegatan och Humlegårdsgatan uppförs bebyggelse i 4 våningar. Mot Stureplan däremot tilläts bebyggelse i 5 plan. det är här fråga om en byggelse av nytt format, material och uttryck. Bostadspalats i nyrenässansstil är genomgående tema. Hustjockleken är extrem, upp till 18 meter. detsamma gäller fastighetslängd mot gatan, upp till närmare 40 meter. De stora måtten medger att gårdarna blir kringbyggda och får karaktär av stadspalats. De putsade fasaderna gäller mot Stureplan i det nya gaturummet som under seklets sista decennium skulle övergå till äkta stenarkitektur.

DEN NYANLAGDA BIRGER JARLSGATAN MOT SÖDER, SSM

FASTIGHETEN MOT SÖDER ÄR RIVEN OCH ERSATT PÅ
1930-TALET, SSM

KUNGSGATAN MOT BÅNGSKA PALATSET VID 1800-TALET SLUT, SSM

DEN NYANLAGDA STUREGATAN MOT NORR, SSM

Kvarterets som arkitektonisk fond

NYBYGGDA BÅNGSKA PALATSET,
SSM

Grev Turegatan

Sturegatan

Stureplan

Birger Jarlsgatan

Humlegårdsgatan

Kvarterets identitet och gallerians ursprung

STUREBADETS URSPRUNGLIGA ENTRÉ, SSM.

Kvarteret Sperlingens Backe karaktäriseras av en ovanlig form och format på grund av de topografiska förhållanden som lade grunden för kvarterets användning och utveckling under de kommande åren. Läget vid Stureplan har bidragit till det unika fastighetsbeståndet med mycket påkostad bostadsarkitektur mot Birger Jarlsgatan. Kvarteret var ett slags skyltfönster för stadsdelen Östermalm. Betydligt enklare användning och utformning tillämpades mot Grev Turegatan i öster och Humlegårdsgatan i norr. De kantades av enklare bostadsbebyggelse.

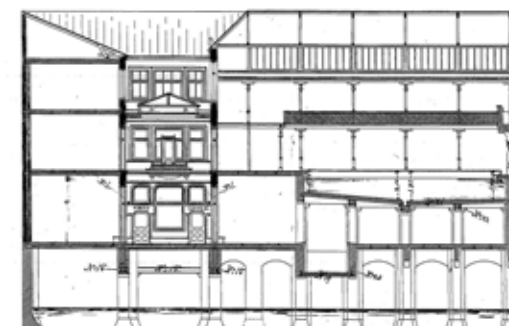
En idé om en inomhusgalleria, som varit på modet sedan början av 1800-talet på kontinenten, introducerades i kvarteret redan 1885 då Sturebadet anlades. Professor Carl Curman, en framstående läkare och balneolog introducerade och propagerade energiskt för badandet som hälsosam medicinsk behandlingsmetod. De högsta ambitioner gällde för genomförande av idéerna. Anläggningens arkitektur inspirerades av ett venetianskt palats. 20 år senare kunde man under jugendperioden komplettera anläggningen med en simhall inne i det djupa kvarte-

ret, och Sturebadet med sin minigalleria blev med anspelning på romerska bad en monumental entré till den nya simhallen. Med sina glasade tak kom Sturebadet att stå för en högklassig badmiljö under nästan ett helt sekel, en kultur som gjorde sitt inträde i Sverige under industrialismen. Under de första åren var Sturebadet en viktig mötesplats för författare, konstnärer och andra kulturpersonligheter som t ex Ellen Key och Viktor Rydberg. När simhallen förstördes genom brand 1985 ställdes frågan om en återuppbyggnad av den vackra och uppskattade simanläggningen var möjlig. För att klara finansieringen behövde omsättningen öka inom kvarteret. flera fastigheter slogs samman, byggrätter ökade och en galleria tvärs genom kvarteret skapades.

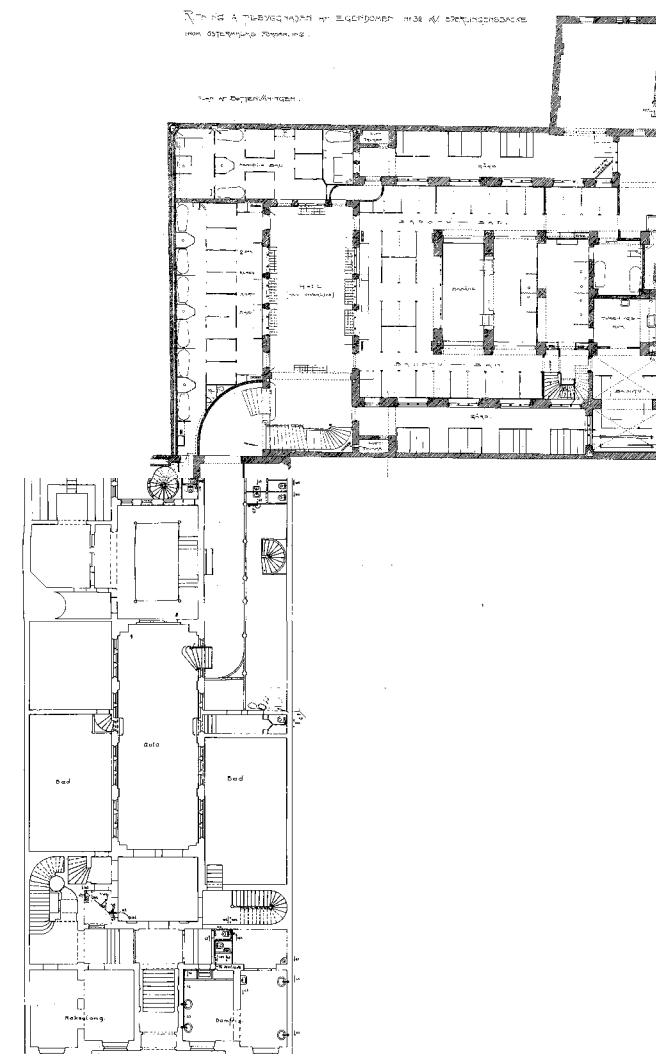
I södra delen av kvarteret utvecklades en annan form av galleria. I ett av bostadspalatsens gårdsrum tog Ostermans bilhallar plats. Här visades och såldes de mest exklusiva bilmodellerna i en högklassig arkitektonisk miljö. Genom expansion mot Grev Turegatan kom utställningshallarna att sträcka sig genom kvarteret med sina överglasade rum. Verksamheten startade under bilismens barndomsår och firmanamnet har stannat kvar i det allmänna medvetandet genom benämningen Ostermans marmohallar.

Freys hyrverk är det tredje företaget vars byggnad präglade kvarterets unika innehåll och identitet. Den utrymmeskrävande droskverksamheten med över 100 hästar utnyttjade de stora ytorna inne i kvarteret och hade access till gatan genom en förplats vid Grev Turegatan.

Både Ostermans, Freys hyrverk och simhallen var verksamheter som behövde tillgång till gaturummet men dess egentliga verksamhet tog plats inne i kvarteret. Aktiviteterna krävde speciella lösningar och kom att skapa passager genom bebyggelsemassan.

LÄNGDSEKTION GENOM STUREBADETS SIMHALL

PLAN ÖVER STUREBADETS GATHUS OCH DEN TILLBYGGDA SIMHALLEN

MARMORHALLARNA MED UPPRUSTADE FASADER OCH GLASTAK. BILD: TOMORROW

Program för kvarterets bevarande och vitalisering

Vårda arkitektonisk kvalitet i det offentliga rummet

Stureplans arkitektur har vuxit fram ur en europeisk stadsbyggnadstradition. I denna tradition manifesterar sig den enskilde byggherren sin närvaro medvetet på stadens urbana scen. Här gavs tydliga ramar för uppträdandet beträffande husens fasader. Arkitekturen vid Stureplan växte fram som en sammanhållen men varierad bebyggelse.

Under efterkrigstiden ägde en påtaglig upplösning av gestaltungsprinciperna rum, och flera byggnader förvanskades till skada för det offentliga rummet och för de enskilda byggnadernas arkitektoniska och kulturella värde.

Den nu aktuella upprustningen syftar till att den ursprungliga arkitekturen lyfts fram exteriört och de forna bostadspalatsen mot Stureplan återfår sin ursprungliga prakt. Nya tillägg i form av påbyggnader ska vara indragna från fasadlivet och underordna sig den ursprungliga arkitekturen.

Mot övriga gator kan befintliga moderna tillägg bytas ut för att frilägga äldre bebyggelse som till exempel Freys hyrverk, eller ersättas för att uppnå ett bättre utnyttjande av kvarteret. Avsikten är att åstadkomma en harmonisk samverkan mellan gammalt och nytt.

Bevara och förädla högklassiga inomhusmiljöer

Kvarterets ovanligt stora format och djup har bidragit till en etablering av säregna hustypologier som trots ändrad användning under tidens gång har

behållit sina arkitektoniska särdrag. Med hjälp av dagsljusbelysning uppifrån har dessa interiörer kunnat överleva skiftande användning och idag representerar de stora kulturella värden, värda att göra tillgängliga. De kan med fördel utgöra arkitektonisk stomme för den nya Sturegallerian.

De självklara objekten är Sturebadets gamla överglasade foajérum och den rekonstruerade simhallen i jugendstil inne i kvarteret, liksom även marmorhallarnas högresta rum. Freys rustika och massiva naturstensmurverk med lanterniner kan också användas som karaktärsskapande ingrediens i den nya inomhusmiljön.

I det här speciella läget innebär ett stärkande av identiteten också att kvarteret blir mera attraktivt och flödet av besökande ökar.

Utnyttja bebyggelsepotentialen och bredda mångfalden genom ökat antal arbetande och boende

I det attraktiva läget mellan City och Östermalm har bebyggelsen stora förutsättningar att utvecklas både när det gäller utnyttjandegraden, flexibiliteten och anslutningen till kollektivtrafiken. Den moderna 1980-talsbebyggelsen och parkeringsdäcken från 1930-talet kan med fördel ersättas av ny och effektivare bebyggelse. Flera våningar i kvarterets inre föreslås också.

Större antal boende i kvarteret vitaliserar miljön. Genom rivning av parkeringsbyggnaden och de yngsta byggnadstillskotten inne i kvarteret kan en

ny bebyggelse i dess ställe effektiviseras och äldre idag kontoriserade byggnader återgå till bostäder. Nya lokaler får bättre yteffektivitet så att antalet kontorsarbetsplatser blir större trots mindre total kontorsyta. Ett nytt hotell ökar besöksnäringen och utbudet kan breddas.

Skapa en ny Sturegalleria av hög urban kvalitet och utvidga försäljningsytan

Sturegallerian i dess nuvarande utformning har tillkommit under en pressad situation då det gällde att skyndsamt återuppbygga den nedbrunna jugendsimhallen och skapa ekonomiska betingelser för detta. Resultatet blev det möjligas konst där den rumsliga gestaltningen inte är tillfredsställande, och bristen på välproportionerade inomhusrum inte kan döljas med ytlig dekor.

I den nya Sturegallerian måste de två komponenterna gå hand i hand. Högresta rum är kompositionens stomme, däremellan löper det sammanlänkande passager. En omväxlande rundgång bildas som nås genom fem medvetet placerade entréer från omgivande gator.

Kvarterets källarplan, plan -1, utvecklas för att möjliggöra kommersiella ytor i anslutning till gallerian och tunnelbanan.

Gallerian gestaltas av ett team bestående av sex arkitektkontor som hanterar var sin tilldelad lott, var och en bestående av flera objekt. Det urbana arkitektoniska språket kräver både variation och kontinuitet i bearbetningen. Ett starkt tema utgör en bas att förhålla sig till.

Stärk kopplingen till kollektivtrafiken

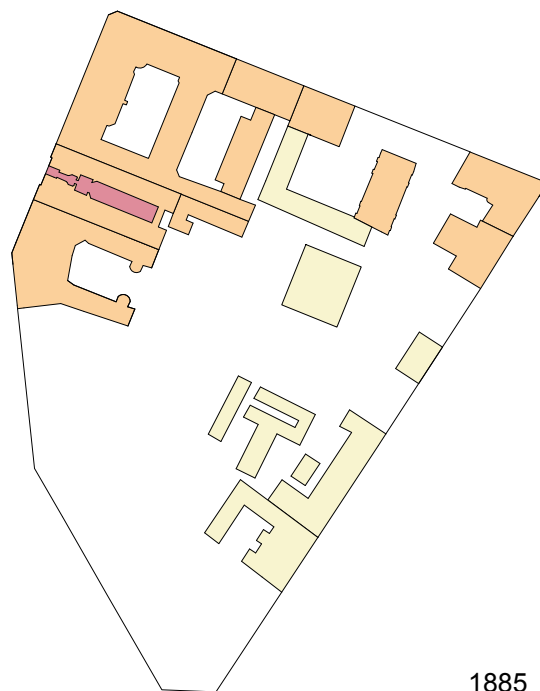
Tunnelbanestationen Östermalmstorg ligger i omedelbar närhet till kvarteret med sin södra uppgång mot Birger Jarlsgatan och Grev Turegatan.

Den nya utvidgade Sturegallerian mot söder skapar möjligheter för en direktanslutning till T-banestationen. Detta är en stor förbättring ur tillgänglighets synpunkt och bidrar till att öka flödet av gående genom gallerian. Genom en integrering av T-banepinggången öppnas möjligheten för utnyttjande av plan -1 som galleria.

Rusta upp det offentliga stadsrummet

Rusta upp stadsrummet på stadens gatumark genom ny beläggning och ny belysning.

Kvarterets bebyggelseutveckling –från Sturebadet till Sturegallerian

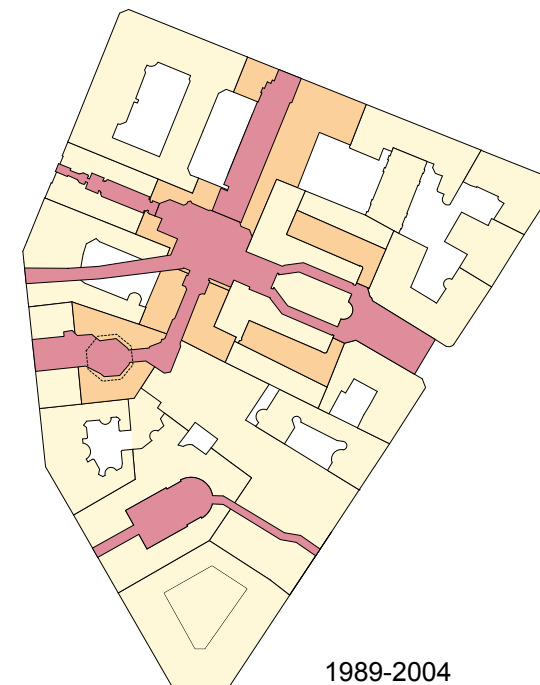
1885

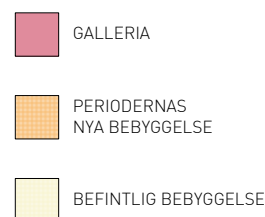
KRING SEKELSKIFTET

1930

1989-2004

Sekelskiftets bebyggelse

Läget vid Stureplan präglas av mötet mellan de olika kvartersriktningarna i City och Östermalm. Därför är kvarteret Sperlingens Backe ovanligt stort och oregelbundet. Gatureglerna vid slutet av 1800-talet gav sällsynt goda lägen för fastighetsbildningar mot Stureplan, en viktig mötesplats i staden mellan City och Östermalm. Pampiga bostadspalats anlades mot väster och fastigheter fick ovanligt stort djup in i det stora kvarteret. Bland dessa fastigheter anlades även Sturebadet, den fastighet som kom att prägla den kommande utvecklingen framöver.

Industrialismens bebyggelse kunde fullbordas på två decennier. Sturebadet utvidgades med en inomhus-simhall i kvarterets inre och Freys hyrverk fick även det sin plats i det väldiga kvarteret.

Modernisering under mellan-krigstiden

Lindhagens stadsplanering hade förutsatt att Kungsgatan skulle dras vidare mot Karlaplan (en diagonal). Så blev inte fallet utan kvarteret blev en blockering mellan City och Östermalm. När Kungsgatan anlades på 1920-talet kom kvarteret än mera i fokus som fond och avslut för Kungsgatan. Blickfånget från Kungsgatan och närheten till City ökade det kommersiella trycket på kvarteret. Fastigheterna började kontoriserats och under 1930-talet börjar rivningar för ny kontorsbebyggelse och annat företagande.

Efter branden 1985 och framåt

Sturebadets simhall förstördes under en brand 1985. Ett starkt önskemål om att återuppbygga den vackra anläggningen satte press på finansieringsfrågan. Nya byggrätter och en kommunikation rakt genom kvarteret blev mycket lockande och Sturegallerian anlades med Sturebadet i focus. Strax efter sekelskiftet fortsatte utvidgningen av gallerian mot Stureplan.

Förslag till ny bebyggelse

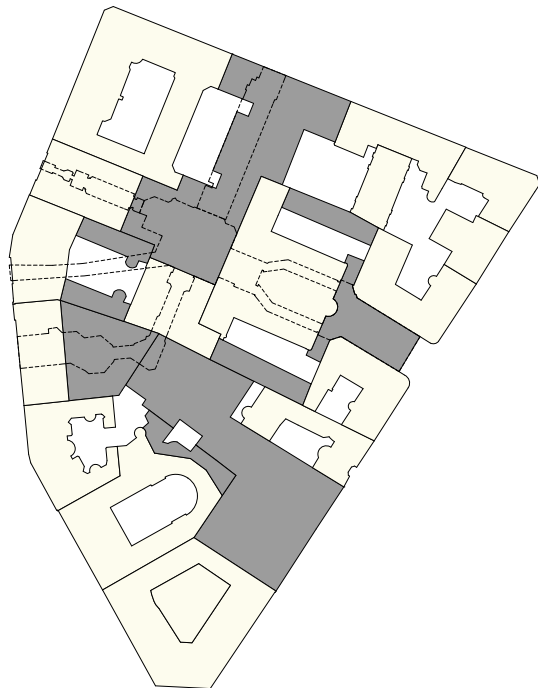
–Sturegallerian får nya rum och rymd

Förnyelse av bebyggelsen idag Ny galleria

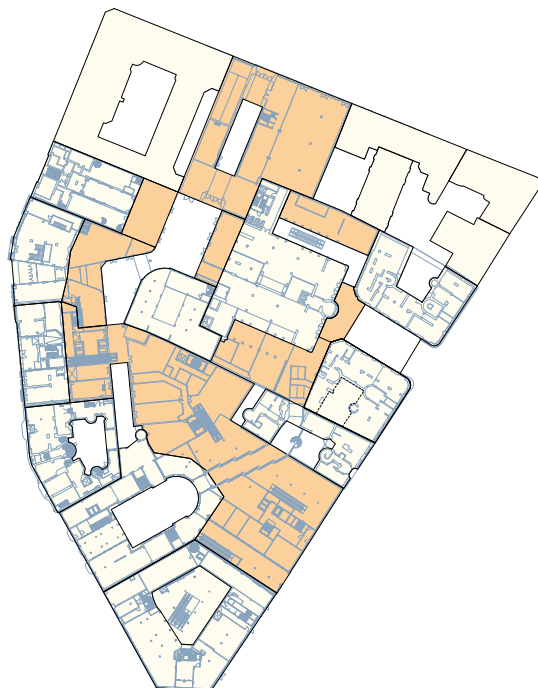
1980-talets idag omoderna bebyggelse i kvarteret behöver ersättas med effektivare bebyggelse och exploateringen öka något genom påbyggnader och bättre utnyttjande av källarplanet. Även parkeringshuset från 1930-talet föreslås rivas och ersättas med nytt innehåll.

En ny rundgång inom kvarteret med rymd och omväxlande arkitektur ska locka besökare från nya entréer och direkt från tunnelbanan en trappa ned.

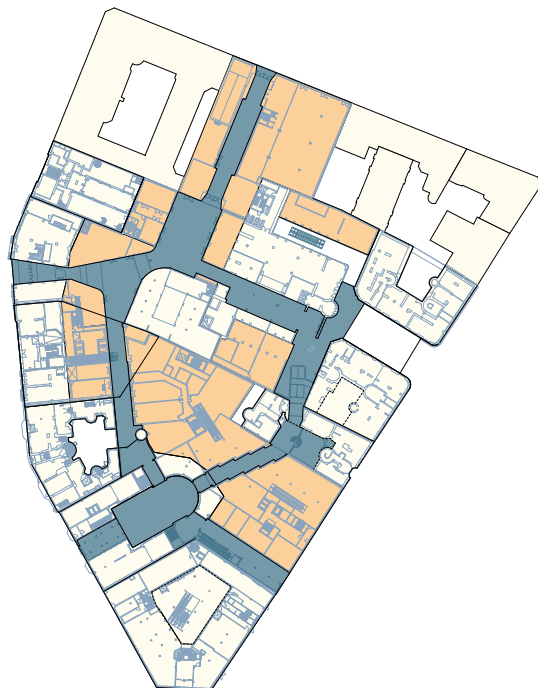
FÖRESLAGNA RIVNINGAR

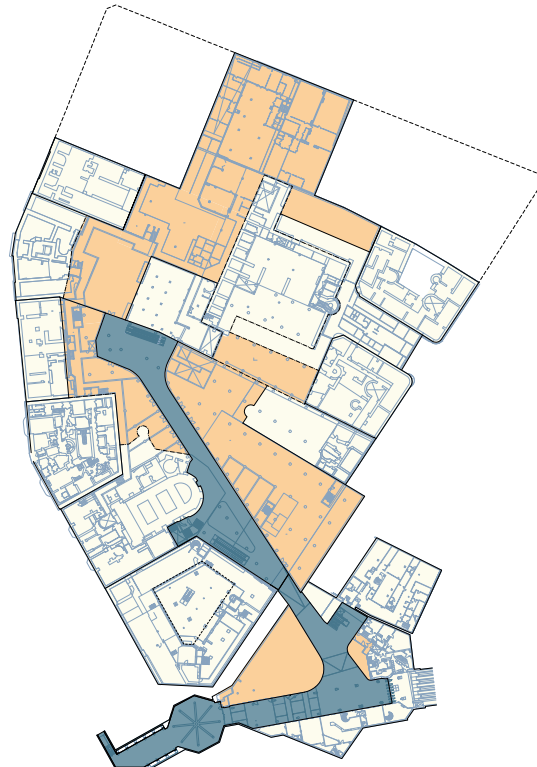
FÖRESLAGEN NY BEBYGGELSE

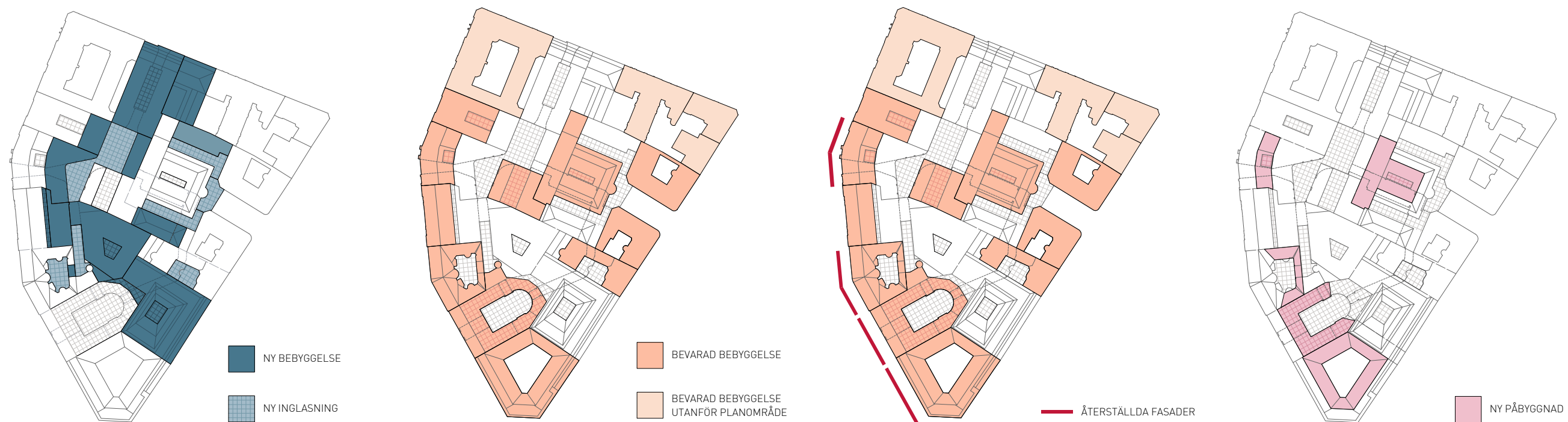
FÖRESLAGEN NY GALLERIA

FÖRESLAGEN GALLERIA I KÄLLARPLANET
ANSLUTER TILL TUNNELBANAN

Planförslaget byggrätter

Nybyggnader

Förslaget förutsätter cirka 12 500 m² utökade nybyggnadsrätter som ska ersätta befintlig bebyggelse. Bebyggelsen varierar i höjd mellan 5-9 våningar. Byggrätterna möjliggör både kontor, hotell, övertäckta galleria och bostäder.

Bevarande

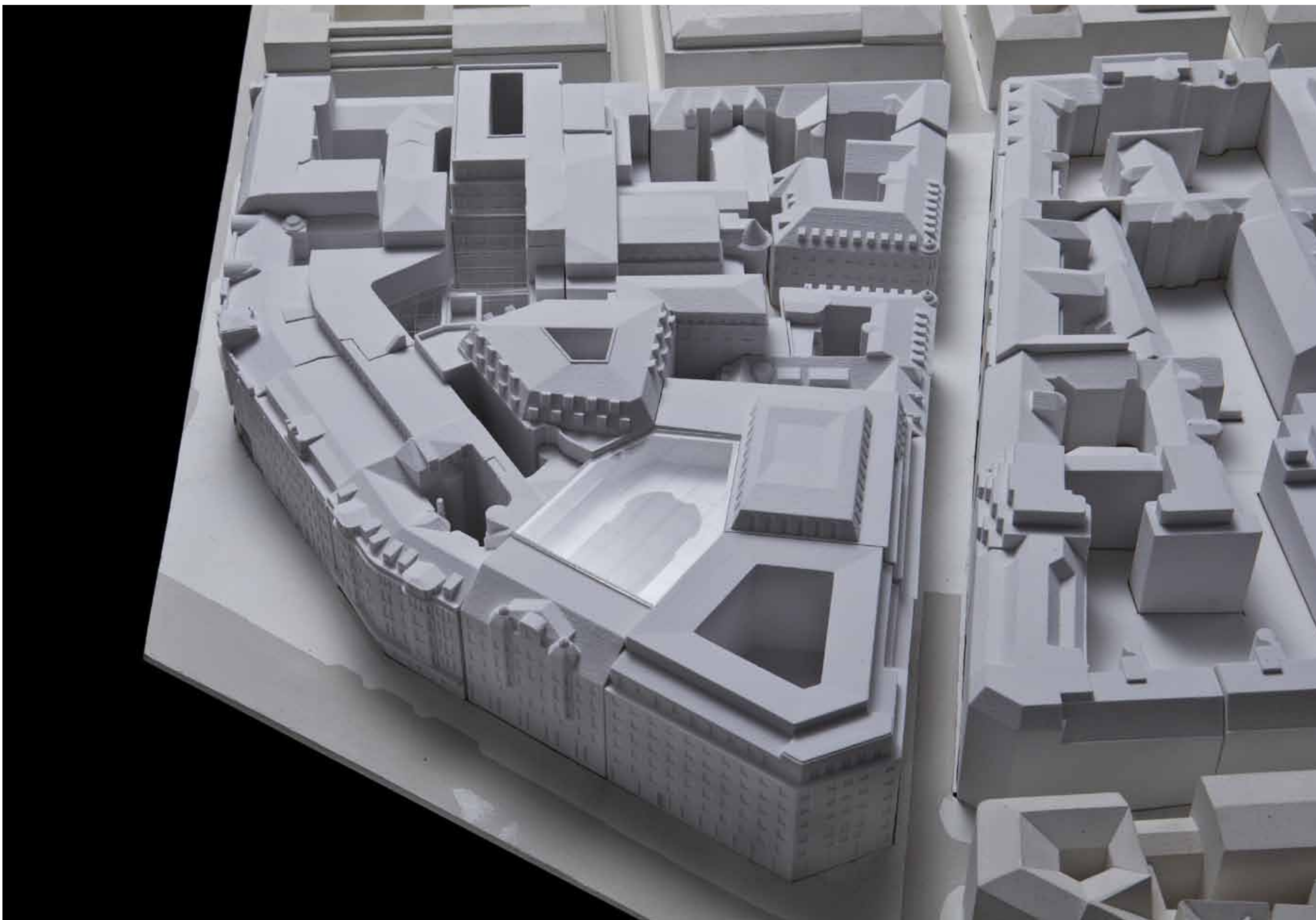
Sturebadets gathus och simhall som är byggnadsförklarade kommer att bevaras. De praktfulla palatsen mot Stureplan bevaras för kontorsanvändning. Bottenvåningarna får användas för detaljhandel. Mot Grev Turegatan bevaras tre bostadsfastigheter som även dessa får inrymma handel i gatuplanet. I det inre bevaras den äldsta delen av Freys anläggning för kontorsändamål medan de två nedre planen ingår i den nya Sturegallerian.

Fasadrekonstruktion

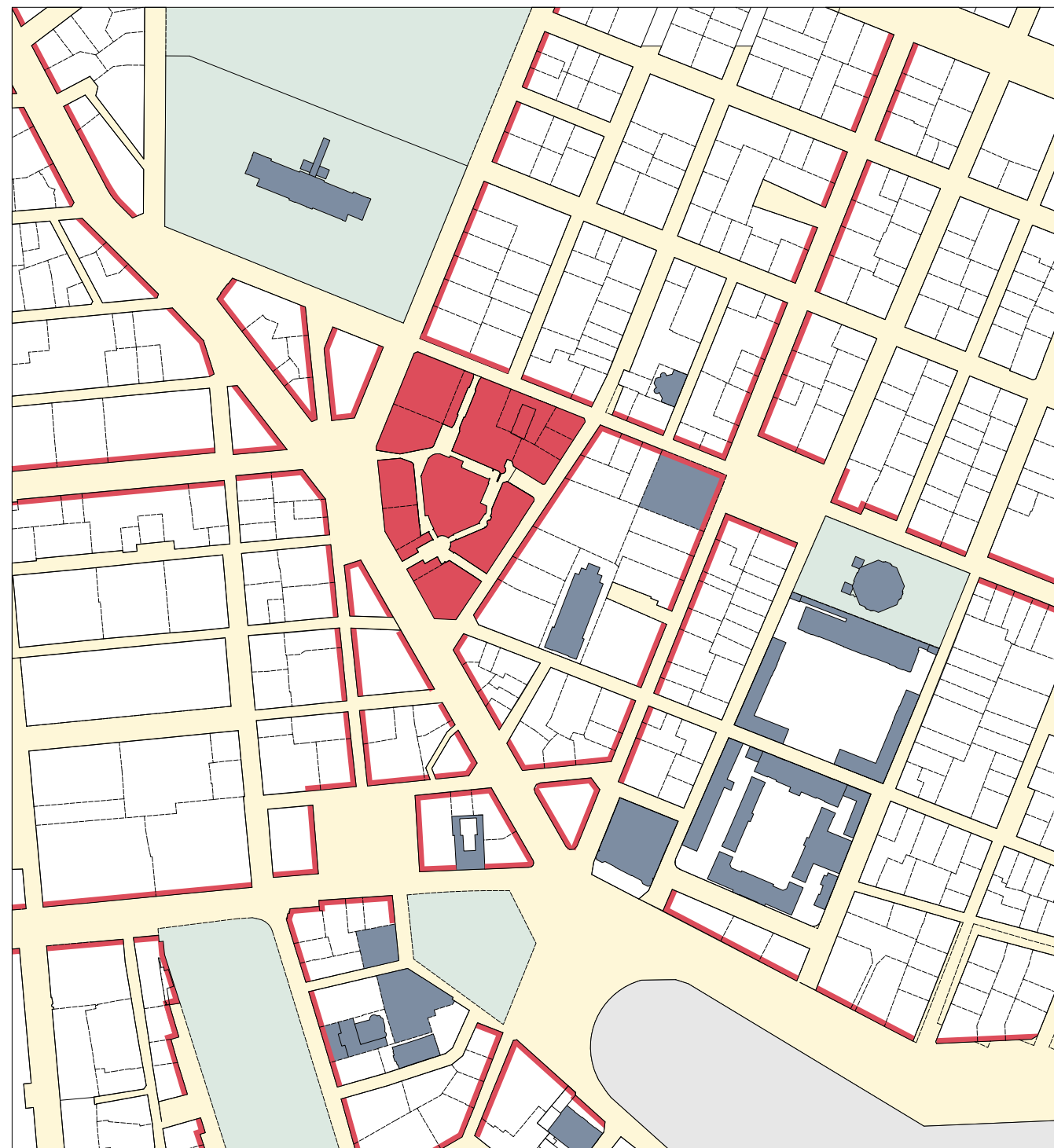
De förvanskade fasaderna mot Stureplan restaureras för att så långt möjligt återskapa det ursprungliga uttrycket. Här förekommer i huvudsak putsad nyrenässansfasader men även jugendarkitektur. Längst i söder behöver även hörnfastigheten från 1930-talet rekonstrueras i bottenvåningens fasader.

Påbyggnader

Mindre påbyggnader i en till två våningar föreslås på befintlig bebyggelse.

I stadens gatunät

Stråk och kvarter

Gatunätet i trakten har lagts ut vid två tillfällen vilket lätt kan identifieras i stadsmiljön. De cirka 10 meter breda gatustråken har stakats ut redan på 1600-talet. Samma gäller de rätvinkliga torgen som Norrmalmstorg och Östermalmstorg. De bredare gatustråken som till exempel Birger Jarlsgatan och Kungsgatan hör till de gaturegleringar som planerades i slutet av 1800-talet. De små kvarteren i kring sperlingens Backe härstammar från 1600-talsplanen

och skapar täta passager mot kvarteret. Ett undantag i systemet är kvarteret Riddaren i öster, som på grund av topografiska förhållanden med stora nivåskillnader fick en trapetsformad planform med dubbel kvartersbredd. Den nya Sturegallerians planform tar upp 1600-talsplanens maskvidd och öppnar för passager mot alla gatustråken. På så vis får kvarterets långsidor tre mindre enheter och två mot norr. En av huvudentréerna ligger i Bångska palatset, i fonden på Kungsgatans gatustråk.

Grönska i stadsväven

Stadens grönstruktur och offentliga byggnader är samordnade i ett sammanhängande grönstråk från Humlegården till Berzelii park och Nybovikens vattenspegel. Kvarteret Sperlingens Backe har två kontrasterande sidor. Dess västra sida öppnar sig mot 1800-talsboulevarden och angränsande parker i norr och söder. Mot öster och norr präglas stadsmiljön av stenstadens trånga gaturum utan grönska.

Markanvändning

Medan Citybebyggelsen väster om Birger Jarlsgatan har bytts ut mot modern storskalig kontorsmiljö på sammanslagna fastigheter, har bostadsbebyggelsen längs Birger Jarlsgatan kvarstått men kontoriserats. Östermalm har behållit sin 1800-tals bostadsbebyggelse intakt liksom även en ursprunglig fastighetsindelning. Här är bostadsanvändningen bevarad. Kvarteret Sperlingens backe i gränzonen mellan

stadsdelarna har kvar blandad bebyggelse, men bostadsanvändningen finns främst kvar mot Grev Turegatan. Markanvändningen är schematiskt redovisad.

Gång- och cykelstråk

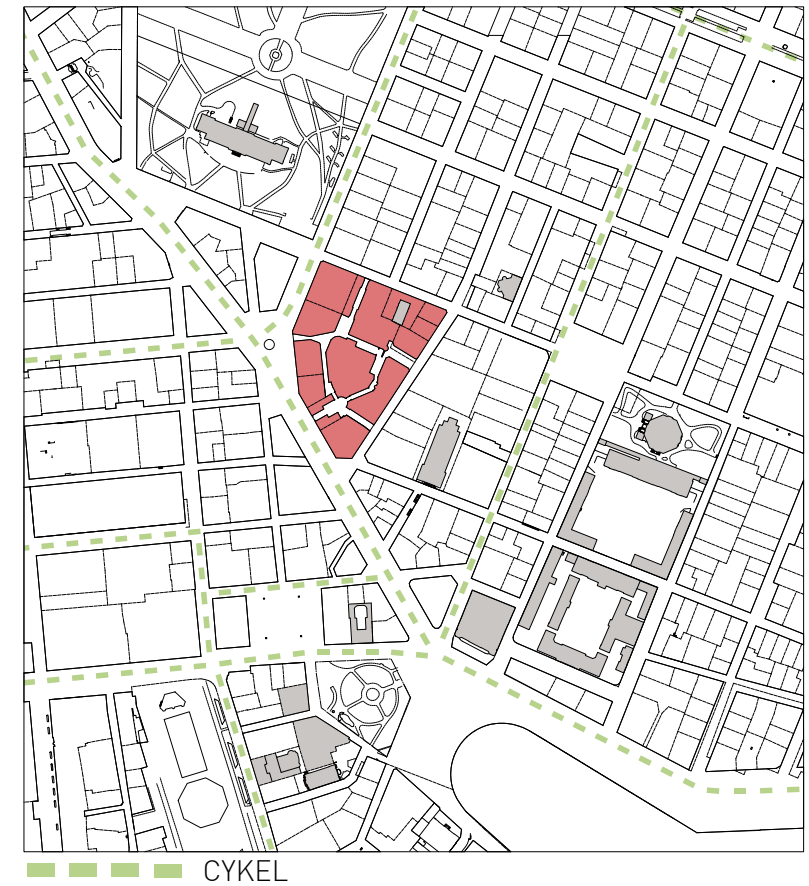
De viktigaste gångstråken i området sammanfaller med gatunätets hierarkiska system där Birger Jarlsgatan utgör en brytlinje i vilket Citys och Östermalms nät möts. I enlighet med detta utgör Kungsgatan och Sturegatan ett sammanhängande gatupar, liksom Jakobsbergsgatan - GrevTuregatan. Hamngatan - Nybrogatan utgör tredje gatuparet.

Kvarteret Sperlingens Backe ligger infogat mellan första och andra paret. De lokala kommersiella gatorna Biblioteksgatan och Humlegårdsgatan ligger rätvinkligt mot dessa och riktar sig på 1600-talstorgen Norrmalmstorg och Östermalmstorg. De stora flanörstråken löper längs Strandvägen och Birger Jarlsgatan respektive Kungsträdgården och Hamngatan.

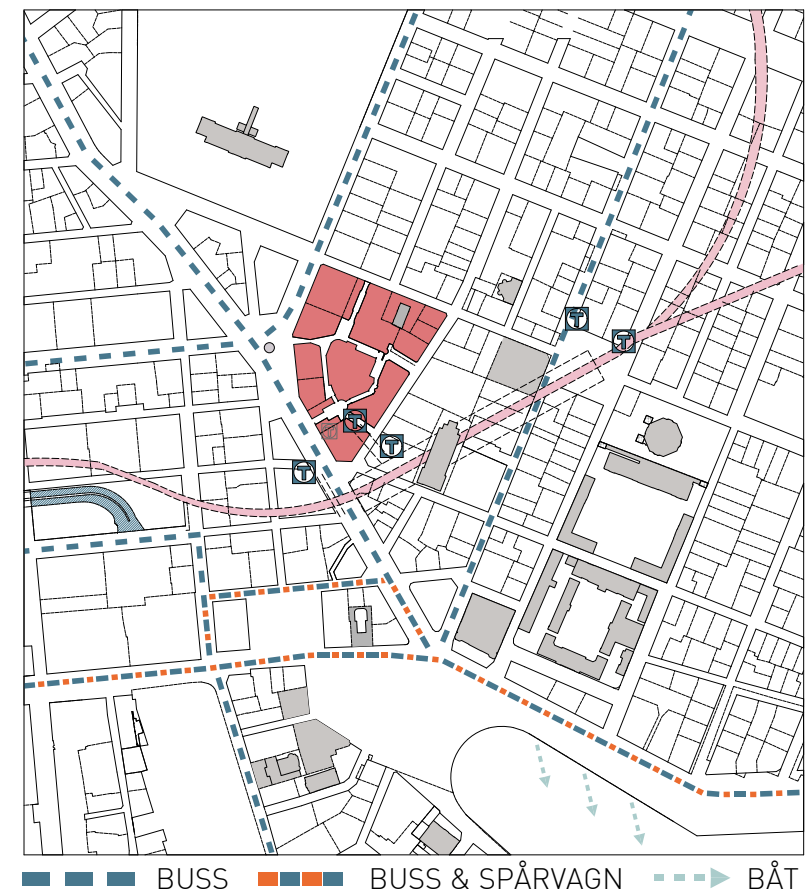
Stureplan är fokus i ett radiellt system som består av Birger Jarlsgatan, Kungsgatan och Sturegatan. Till detta fogas även Biblioteksgatan och Humlegårdsgatan. Kvarterets strategiska läge ger stort tillflöde till passagera genom Sturegal-lerian.

Längs de stora gatorna finns anlagda cykelbanor.

Kollektivtrafik

Området kring Stureplan trafikeras av flera busslinjer och den röda tunnelbanelinjen. Vid Nybrokajen avgår båttrafik mot skärgården.

FRÅN KUNGSGATAN, I FONDEN KVARTERET SPERLINGENS BACKE. BILD: BLOK

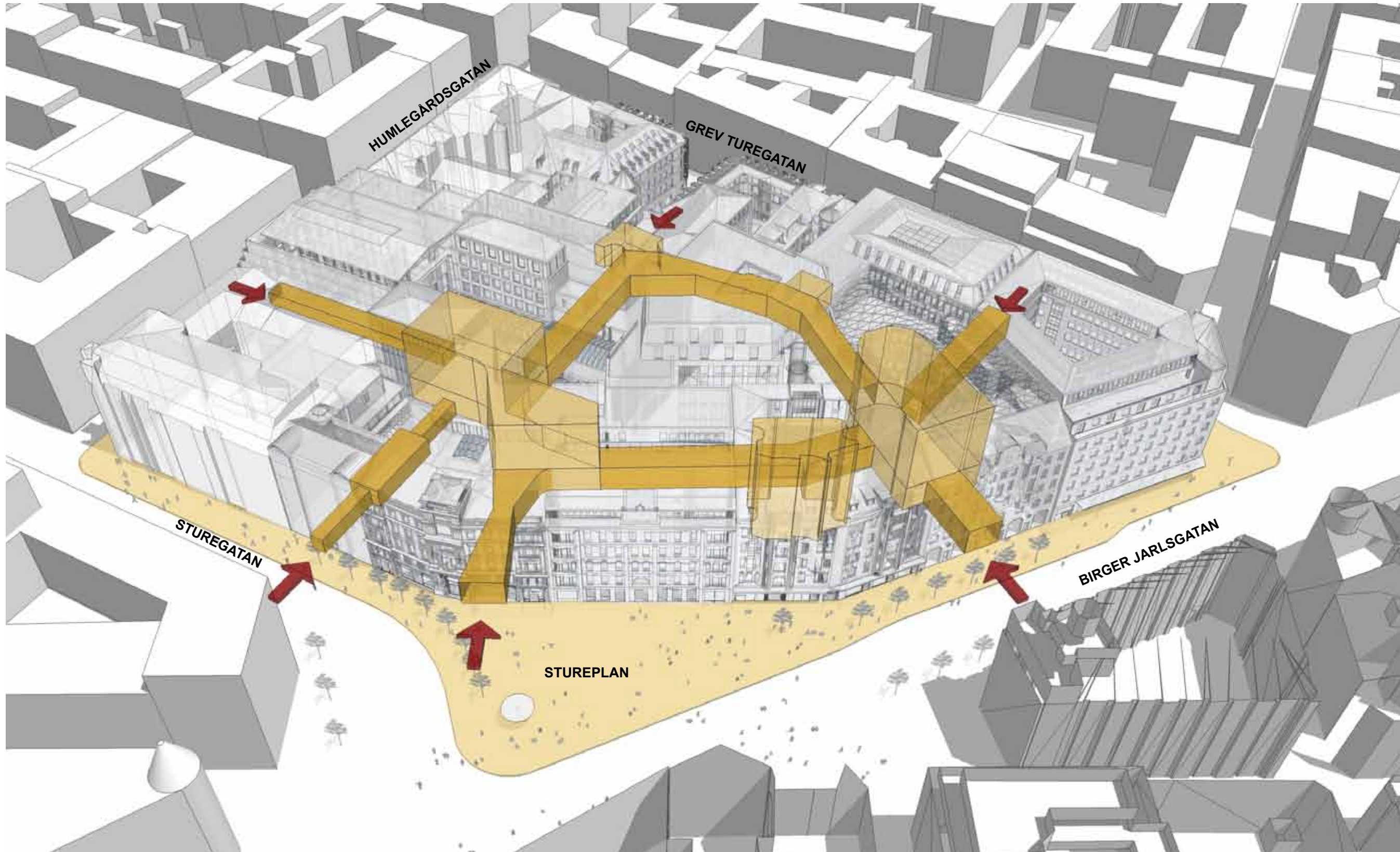

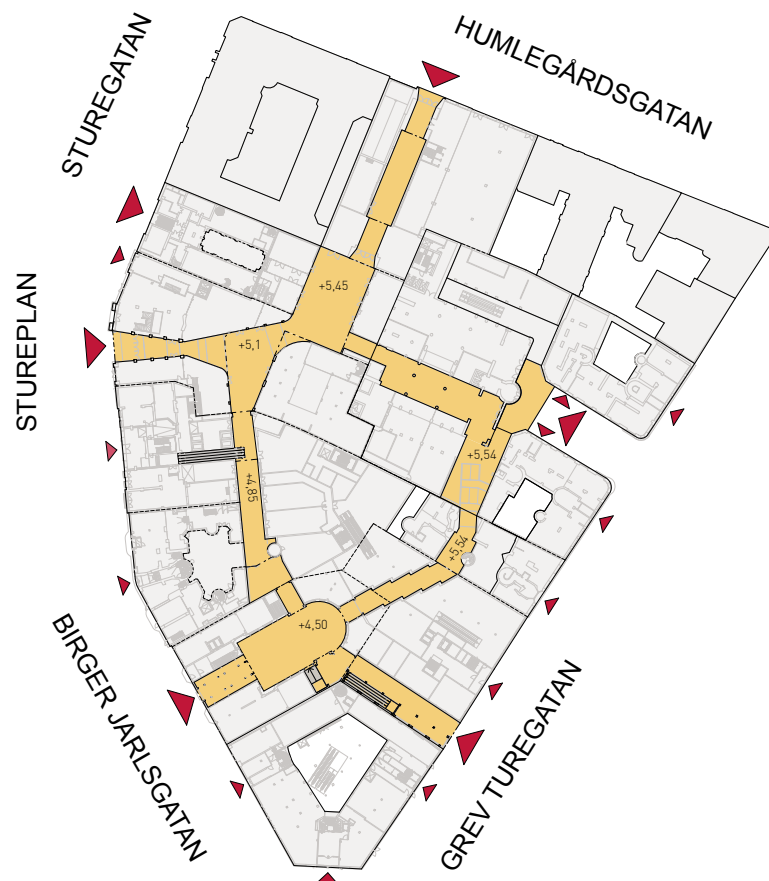
MARMORHALLARNAS ENTRÉ MOT BIRGER JARLSGATAN, MED UPPRUSTAD BOTTENVÅNING. BILD: BLOK

FRÅN TUNNELBANAN NÅS GALLERIANS NYA UNDERVÅNINGSPÅN. BILD: TOMORROW

Gallerian möter gata

Placering av entréer

Entréer ska tydliggöras arkitektoniskt. Ska ha ett register som klarar olika lägen men ändå talar samma språk. Placerade i anslutning till de stora inre rummen. Strategiskt i förhållande till staden offentliga miljö. Genom fler entréer och ett utökat inre stråk kommer kvarteret Sperlingens Backe att utgöra en tydligare länk mellan viktiga stråk i staden.

Mot Stureplan skapas en stor huvudentré genom fd Bångska palatset. Även Marmorhallarnas entré och gamla Sturebadets ursprungliga entré från Sturegatan lyfts fram. Från Grev Turegatan utgör gamla Freys en naturlig entré i fonden av den privata gränden när nuvarande Sturegallerians restaurang Tures rivs.

I nybyggnaderna vid Grev Turegatan respektive Humlegårdsgatan skapas två nya större entréer.

Lobbyn till det föreslagna hotellet på Humlegårdsgatan 17 liksom Sturebadets gathus förutsätts också vara allmänt tillgängligt och utgöra entréer till kvarterets inre.

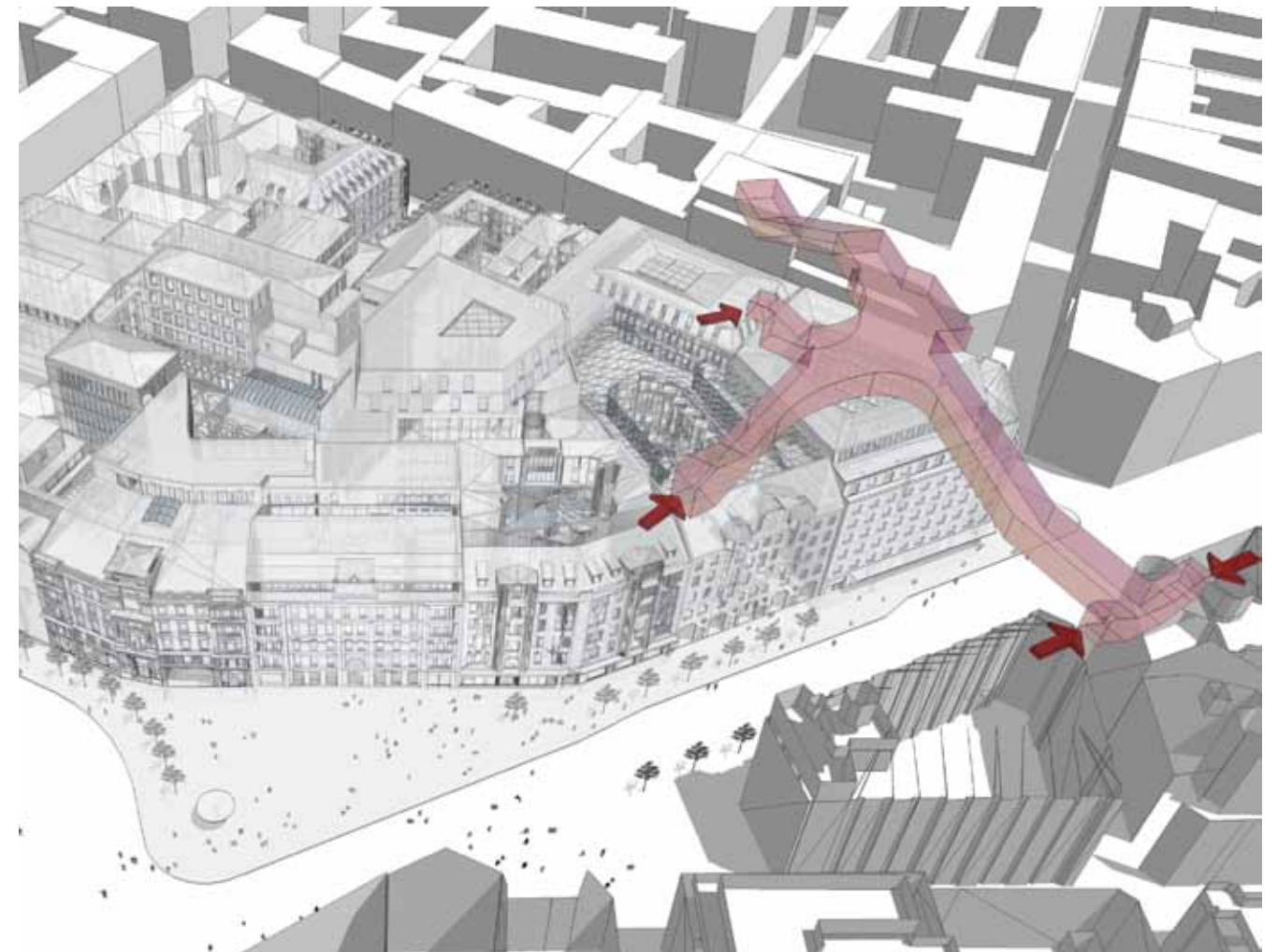
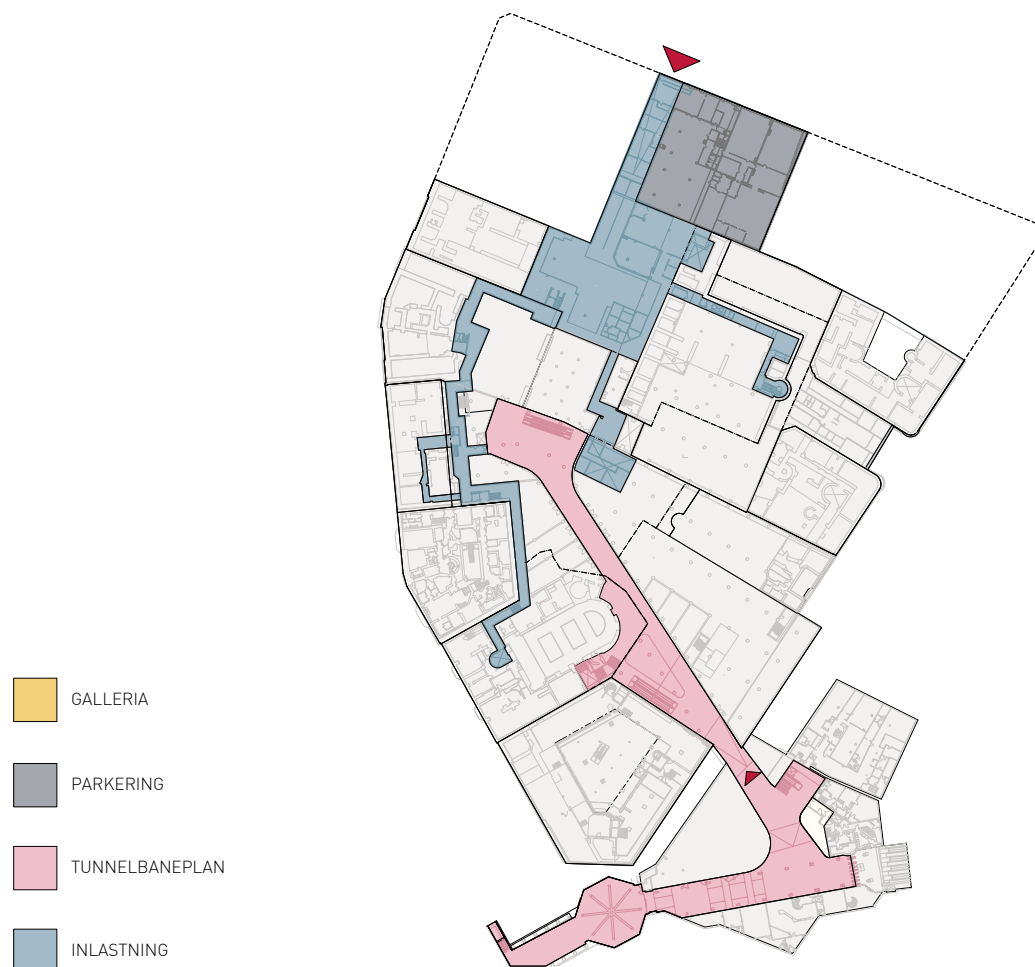
Det ska vara möjligt att ta sig genom större butiker för att nå det inre stråket. Möjligheten att "sila" genom kvarteret ökar förutsättningarna för ett större flöde av människor.

Tillgänglighet och transporter inom kvarteret

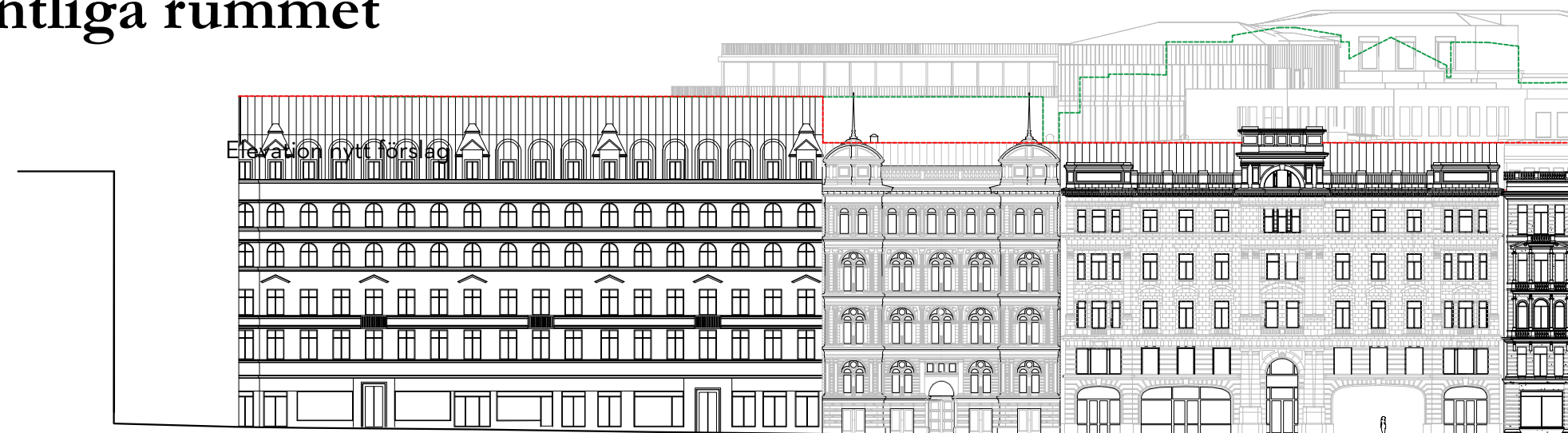
Angöring till de planerade bostäderna ska tillgänglighetsanpassas för personer med funktionsvariationer. Bostadsdelen ska ha tillgång till minst en handikappparkering för bil på kvartersmark, antingen på markplan eller i parkeringsgarage med tillgång till hiss.

Inlastning till Sturegallerian planeras via lastfaret på Humlegårdsgatan. I en parkeringsanläggning under mark med infart via lastfaret ordnas totalt 49 bilparkeringsplatser varav 15 reserveras för boende och resterande platser reserveras för rörelsehindrade, kontorsverksamhet och bilpool.

Tunnelbaneuppgångarna kommer att vara oberoende av resten av kvarterets öppettider. Den nya utgången inne i Marmorhallarna kommer att förses med hiss. Nödutrymning kommer att utformas så att fastigheterna är oberoende av varandra.

Fasader mot det offentliga rummet

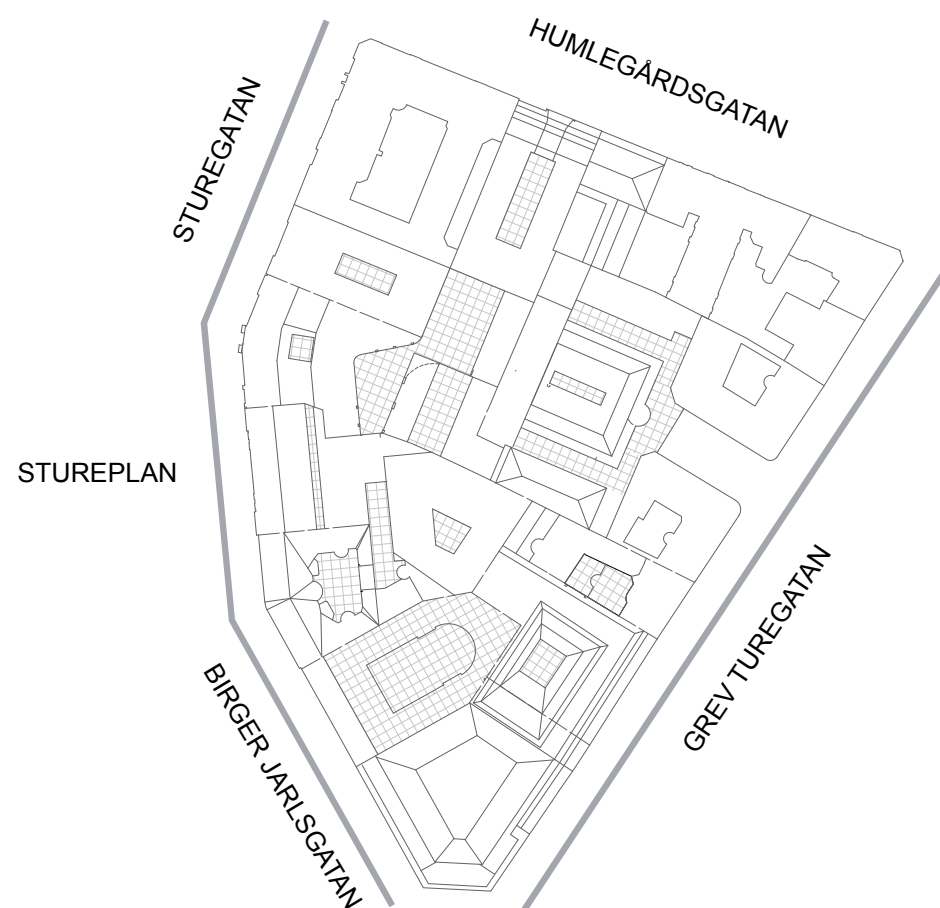
FASADUPPSTÄLLNING MOT STUREGATAN—STUREPLAN—BIRGER JARLSGATAN, NORRA DELEN

UPPRUSTADE FASADER MOT STUREPLAN. BILD: SWECO ARCHITECTS

FASADUPPSTÄLLNING MOT STUREGATAN—STUREPLAN—BIRGER JARLSGATAN, SÖDRA DELEN

Nybyggnadernas fasadgestaltning

Föreslagna förändringar inom Sperlingens Backe ska vägas mot den unika och känsliga stadsbild som kvarteret ingår i. Utformningen av volymer och fasaduttryck i den tillkommande bebyggelsen är betydelsefull i denna avvägning. Det är avgörande att ny bebyggelse gestaltas med hög arkitektonisk kvalitet och bidrar till mervärden i stadsbilden genom arkitektoniska element av högt konstnärligt värde, genomtänkt formspråk liksom medveten anpassning eller kontrastverkan. Plankartans skydds-, och varsamhets- och utformningsbestämmelser ska säkra detta. Mångfald och diversitet är jämte tillgänglighet och täthet de viktigaste variablerna för ett rikt och intensivt stadsliv i våra städer.

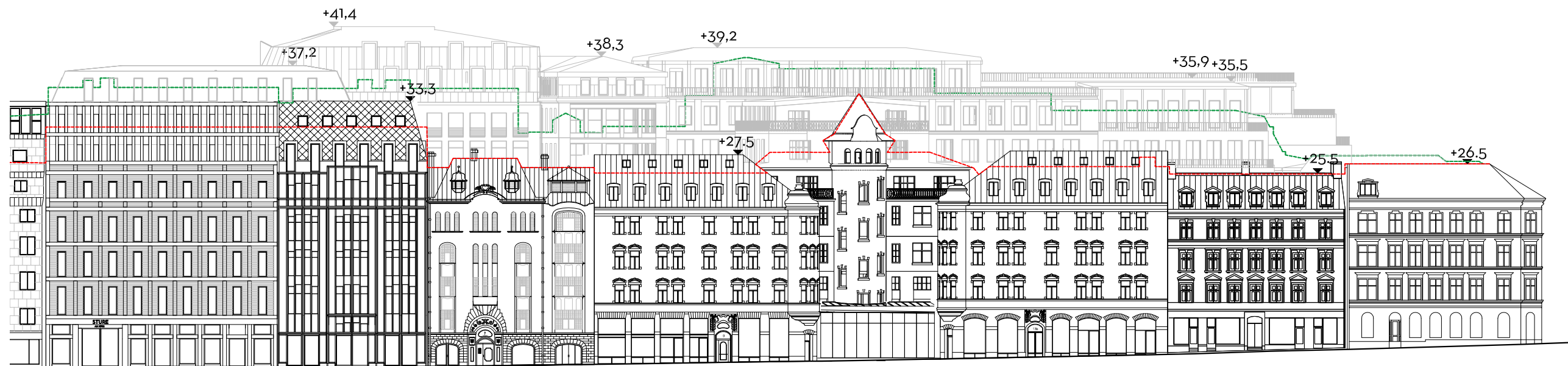
Generella bestämmelser i Dp.

Byggnadens utformning regleras av generella bestämmelser på detaljplanekartan, enligt följande: Tak ska utföras i en mörk kulör i ett icke ljusreflekterande material förutom platta tak. Takfot mot gata ska ansluta till takfoten på intilliggande byggnad. Fasad mot gata ska utformas med markerad sockel i en till två våningar, symmetrisk fasadkomposition och synlig takfot. Fasad mot gata ska utföras i puts, natursten eller tegel. Fasad mot inre galleria och passage ska utformas med markerad sockel i två våningar. Fasad mot inre galleria och passage ska utföras i puts, natursten eller tegel. Marknivå i galleria och passage ska ligga i nivå med angränsande gator.

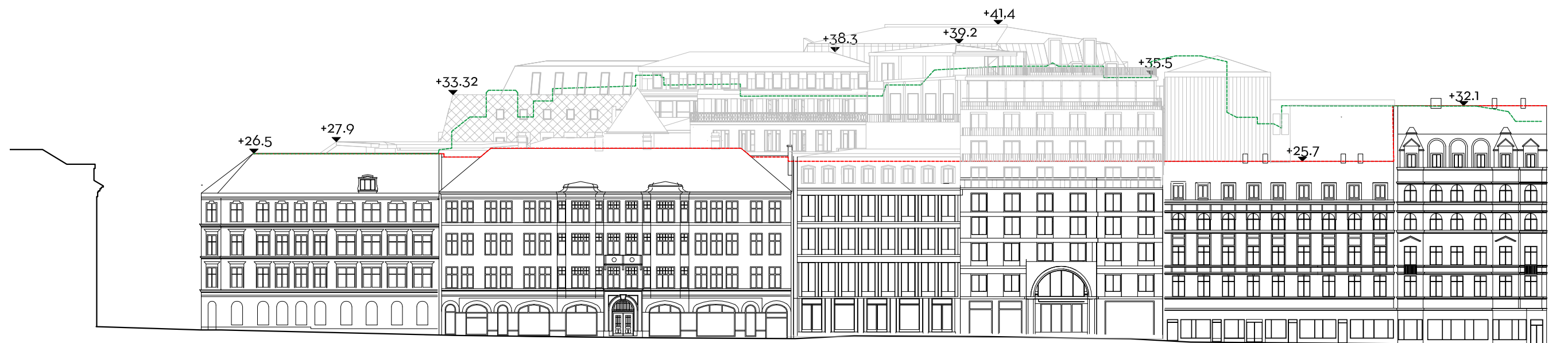

FASADUPPSTÄLLNING MOT GREV TUREGATAN
SÖDRA DELEN

MOT NYA KONTORSHUSET VID GREV TUREGATAN.
BILD SEBASTIEN BERTHIER

FASADUPPSTÄLLNING MOT GREVGÅRDSGATAN-
NORRA DELEN

FASADUPPSTÄLLNING MOT HUMLEGÅRDSGATAN

MOT NYA HOTELLET VID HUMLEGÅRD SGATAN. BILD SEBASTIEN BERT-

Bevarande och rekonstruktion av ursprungliga fasader

KVARTERETS SÖDRA HÖRNFÄSTIGHET, MED UPPRUSTAD BOTTENVÅNING. BILD:

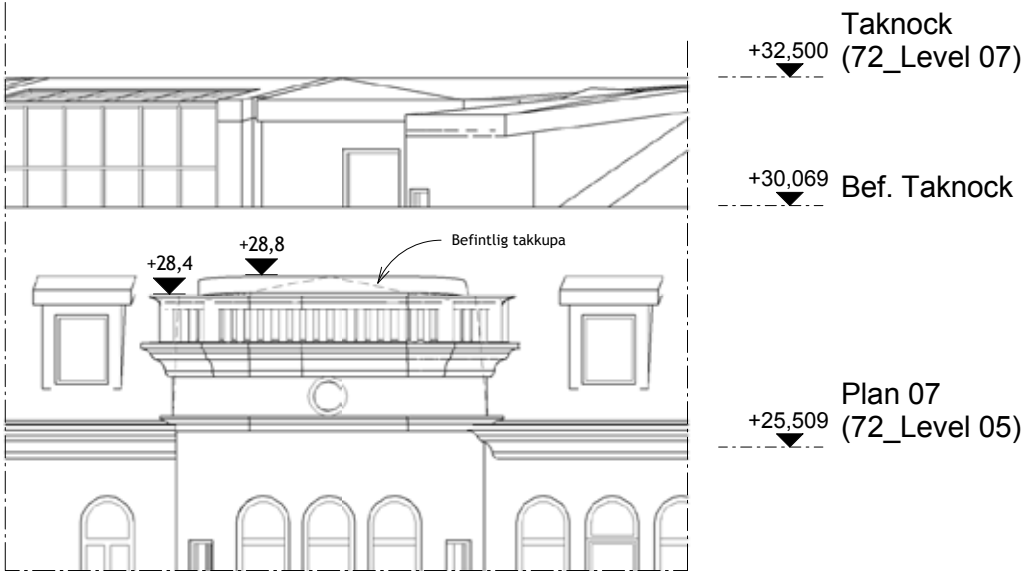
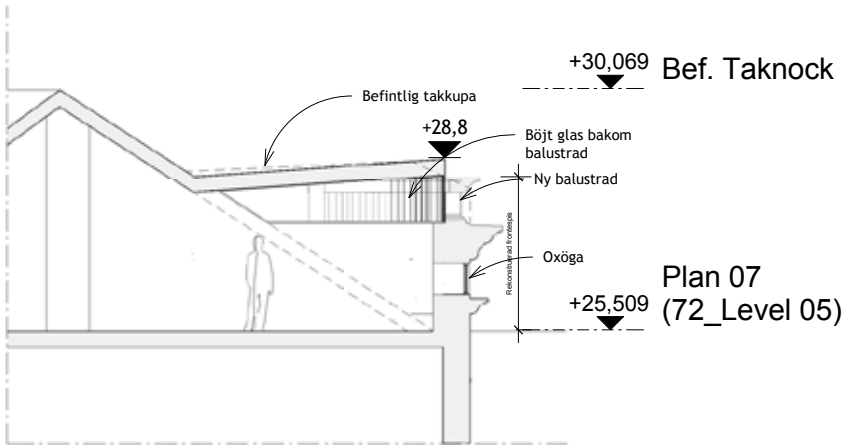
URSPRUNGLIGT FASAD

FASADEN IDAG

FÖR FASTIGHETEN SPERLINGENS BACKE 45, STUREPLAN 2, FÖRESLÅS ATT FASADENS KARAKTÄRISTISKA TREDELNING ÅTERSTÄLLS MED RUSTICERAT SOCKELPARTI I TVÅ PLAN OCH KRÖN MED KRENNELLERING OCH BALUSTERDOCKOR

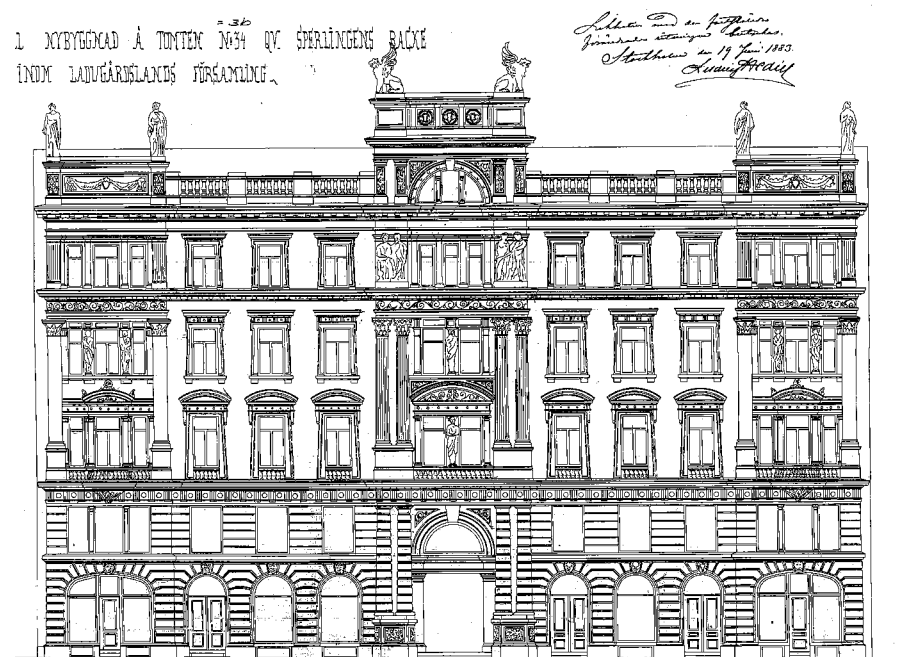

DEN ARKITEKTONISKA GRUNDSTRUKTUREN BILDAR UT- GÅNGSPUNKT FÖR FASADENS UPPRUSTNING

FASADEN IDAG

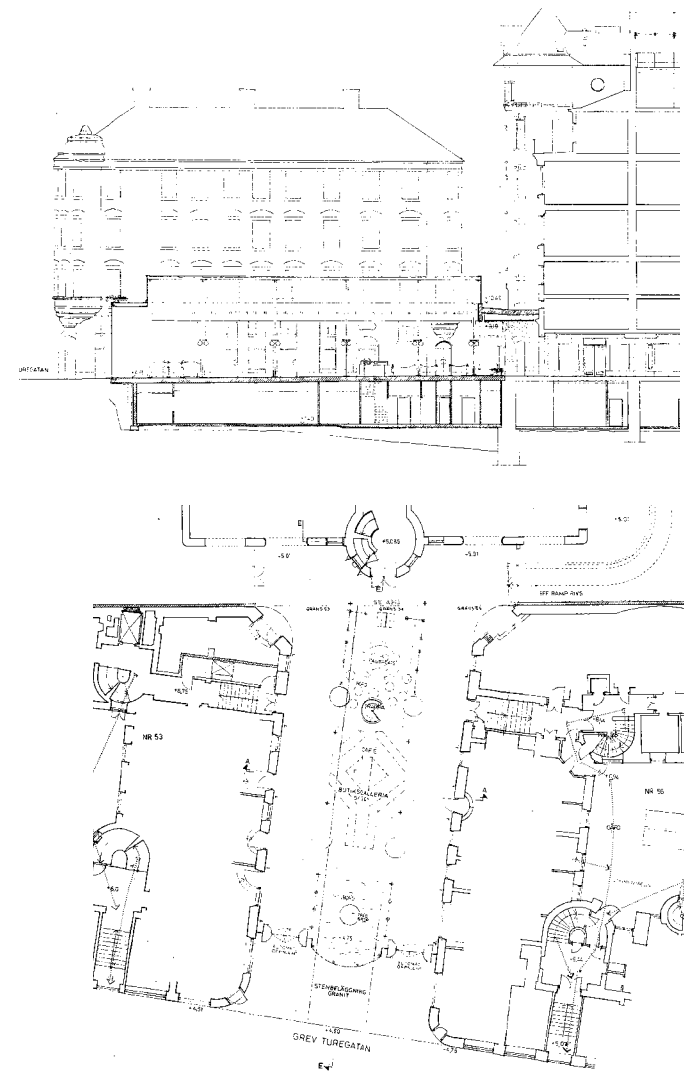

URSPRUNGLIGT FASAD

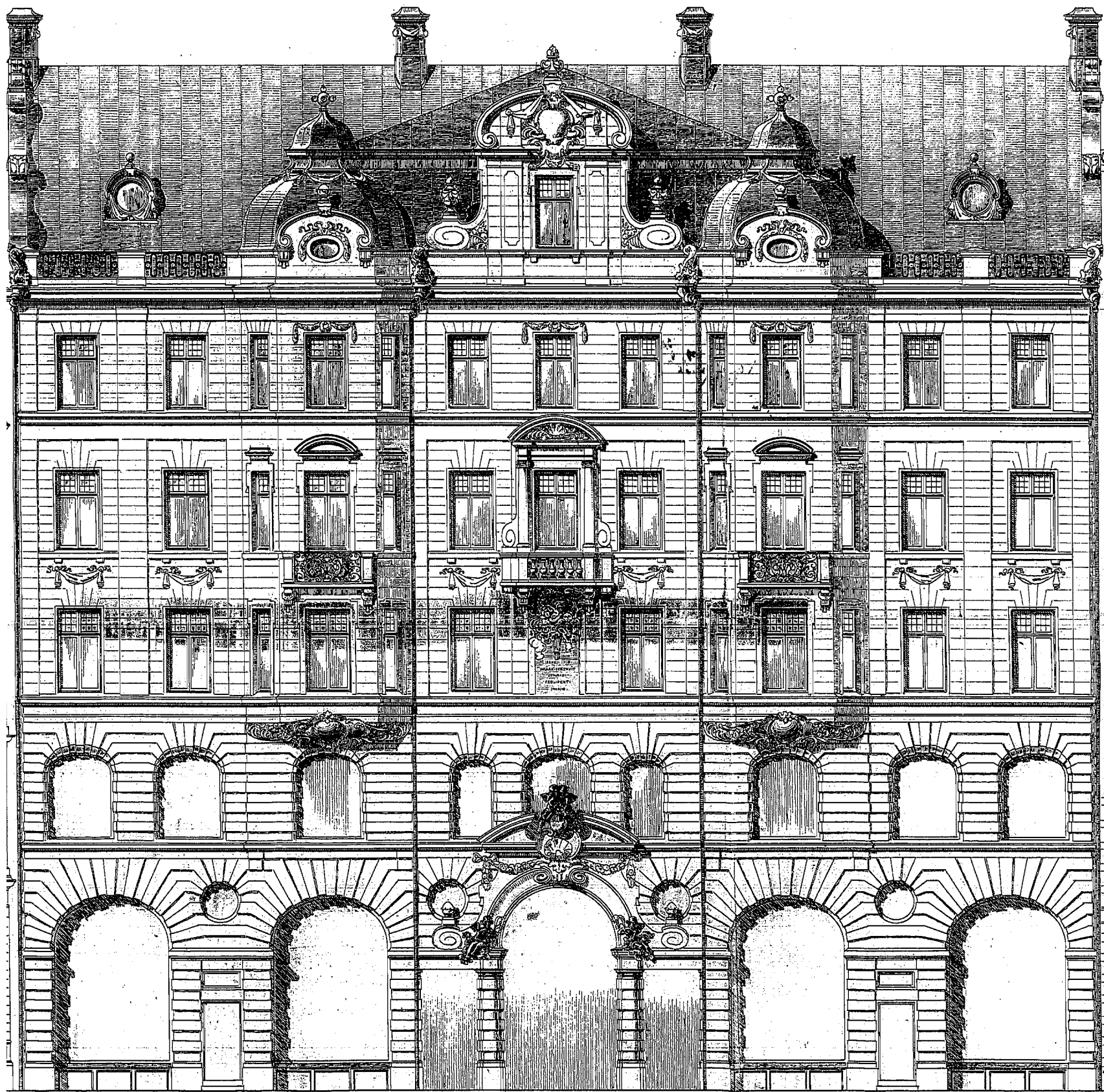
FREYS TORG FRIGÖRS FRÅN BEBYGGELSE. BILD: BLOK

PLAN OCH SEKTION ÖVER DAGENS ENTRÉ
TILL STUREGALLERIAN

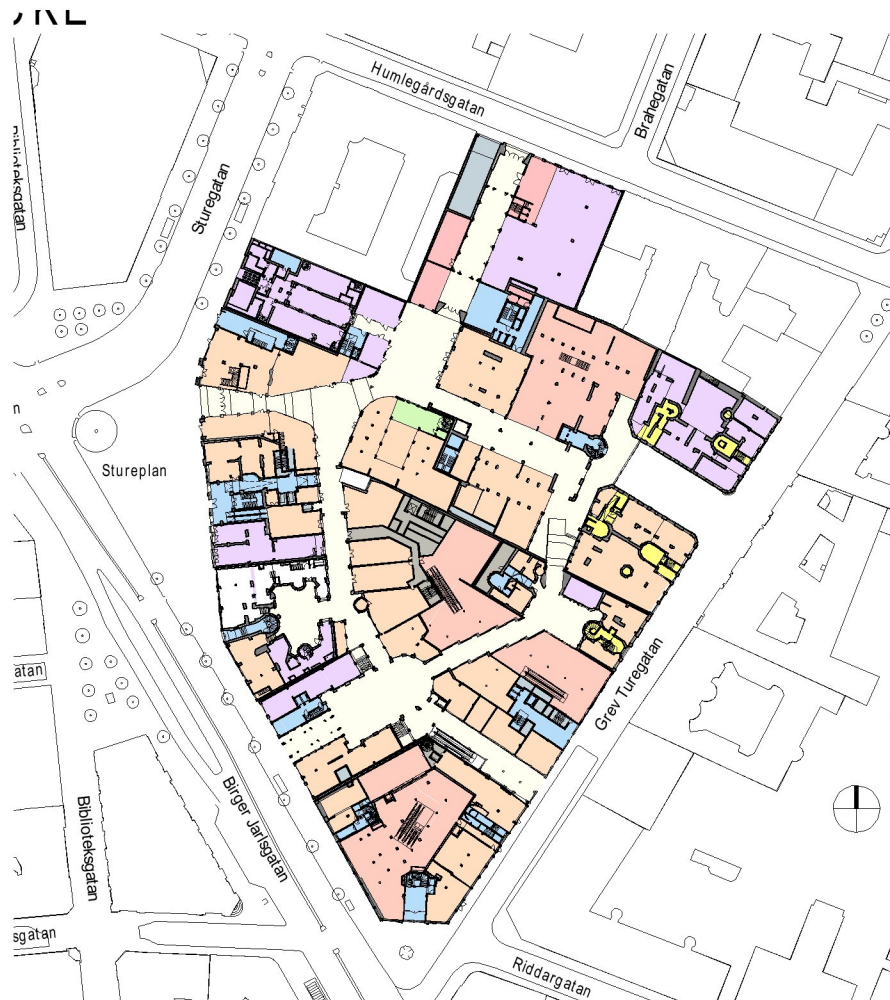

IDAG: ENTRÉ FRÅN GREV TUREGATAN

IDAG

MARMORHALLARNAS FASAD MOT BIRGER JARLSGATAN
REKONSTRUERAS

PLAN 0, GATUPLAN

PLAN 1

PLAN 2

Kvarterets plandisposition

Den nya sturegallerians plandisposition utgår ifrån att hela bottenvåningen reserveras för handel och severingar. Stommen i planorganisationen utgörs av en passageslinga som löper runt och delar bottenvåningen i en inre och yttre zon. Sex större entréportar leder in till gallerian och därifrån nås även handelsplan på en trappa upp resp ner.

I och med rivning av några av gårdshusen blir det möjligt att öppna upp nedre plan (-1) för verksamheter och skapa kontakt med både entréplan (plan 0) och tunnelbanan. TunnelbaneeNtrén flyttas från sitt nuvarande läge vid restaurang TGI Friday's på Birger Jarlsgränd 16 till Marmorhallarna, på Birger Jarlsgränd 18.

Kontorsanvändningen förläggs mot Stureplan på våningen en trappa upp medan i kvarterets inre tar den plats från plan 3 och uppåt. Kontorsplanet sträcker sig både mot Grev Turegatan och Humlegårdsgatan och även i kvarterets södra spets.

Bostadsanvändning bibehålls och utökas mot Grev Turegatan främst kring Freys torg.

Hotellverksamheten förläggs till Humlegårdsgatan.

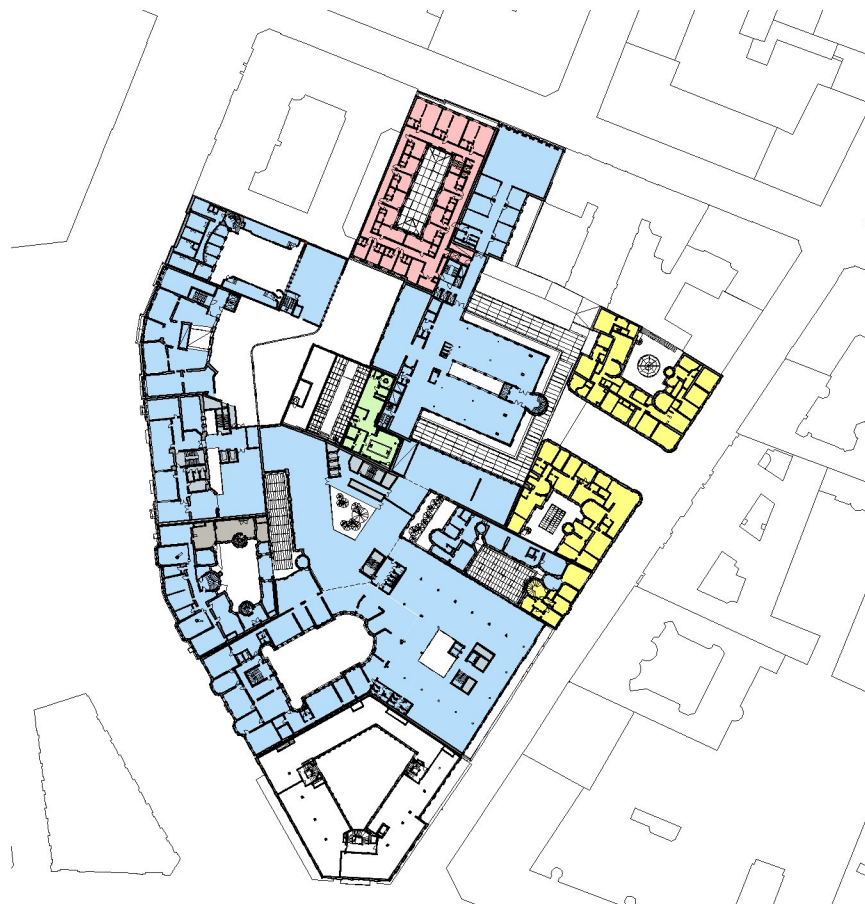
- HANDEL - ALLMÄNT
- HANDEL - ANKARE BUTIK
- HANDEL - RESTAURANG
- KONTOR
- HOTELL
- BOSTÄDER
- STUREBADET
- STUREGALLERIAN
- INLASTNING & LOGISTIK
- PARKERING
- LAGER & TEKNIK

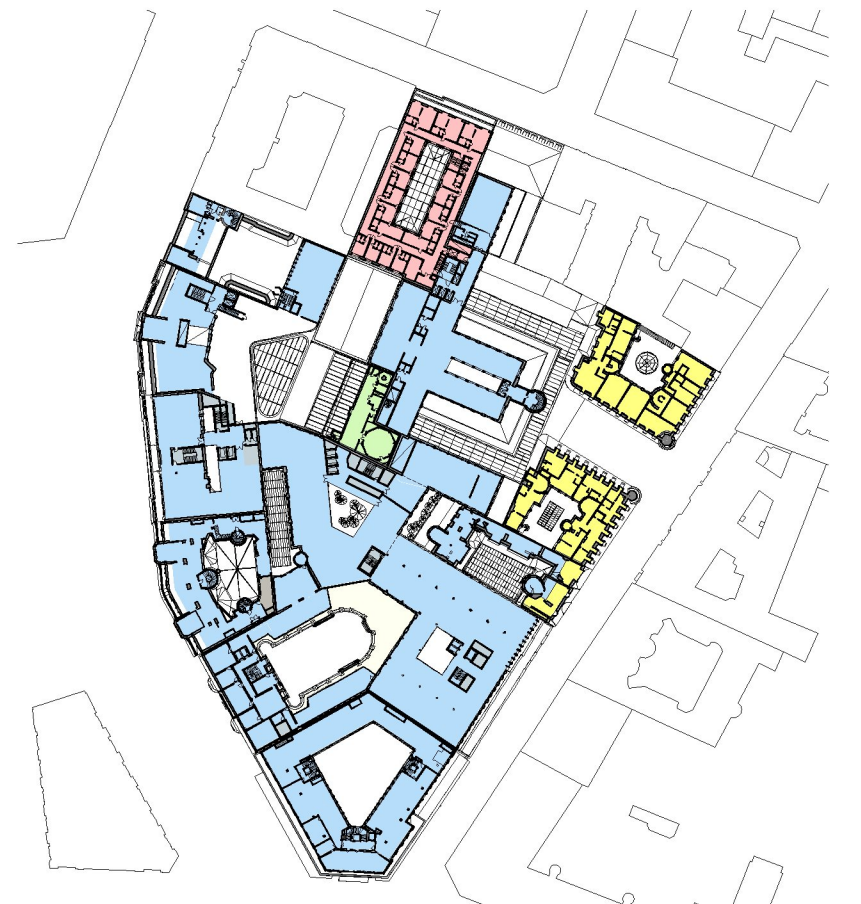
PLAN -1, TUNNELBANEPLAN

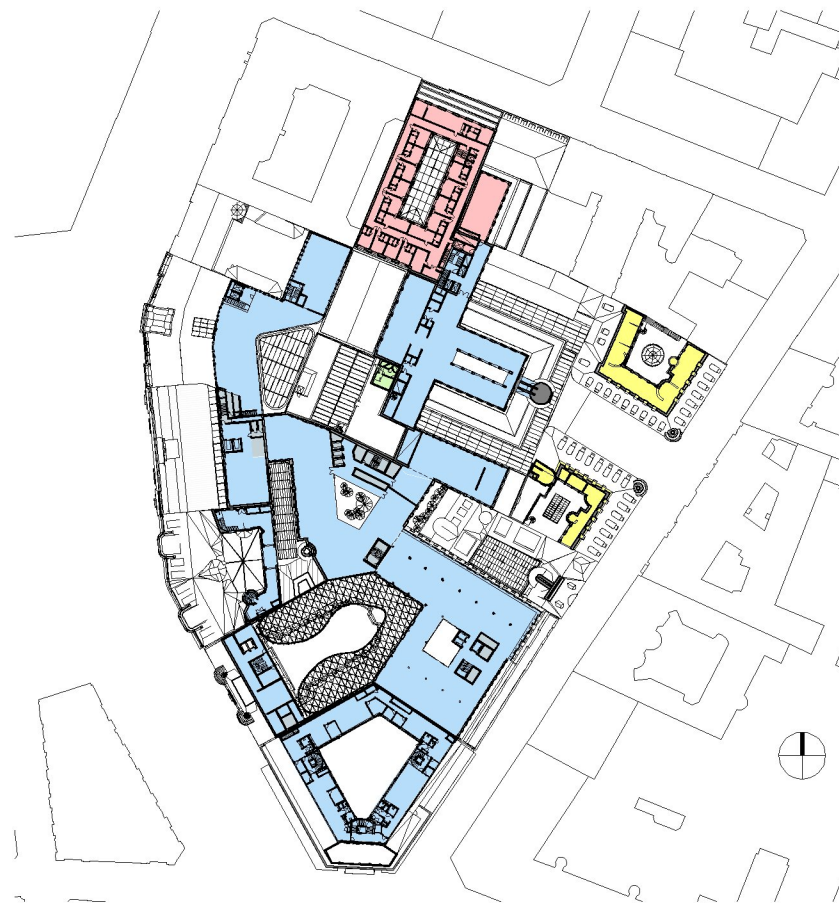
PLAN 3

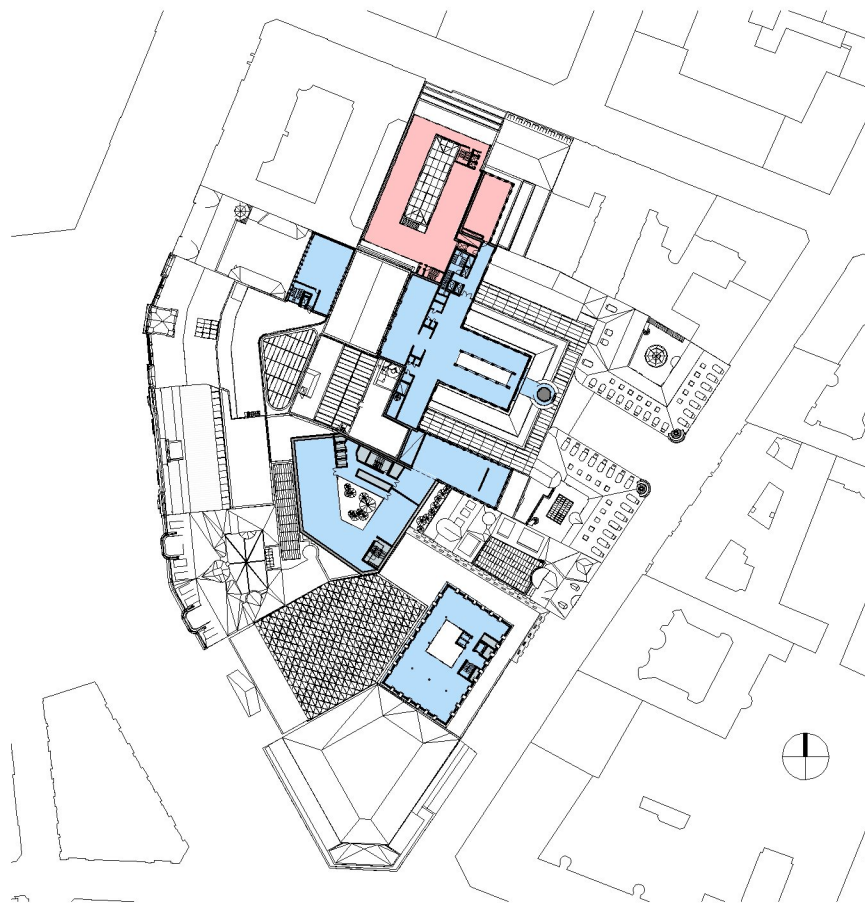
PLAN 4

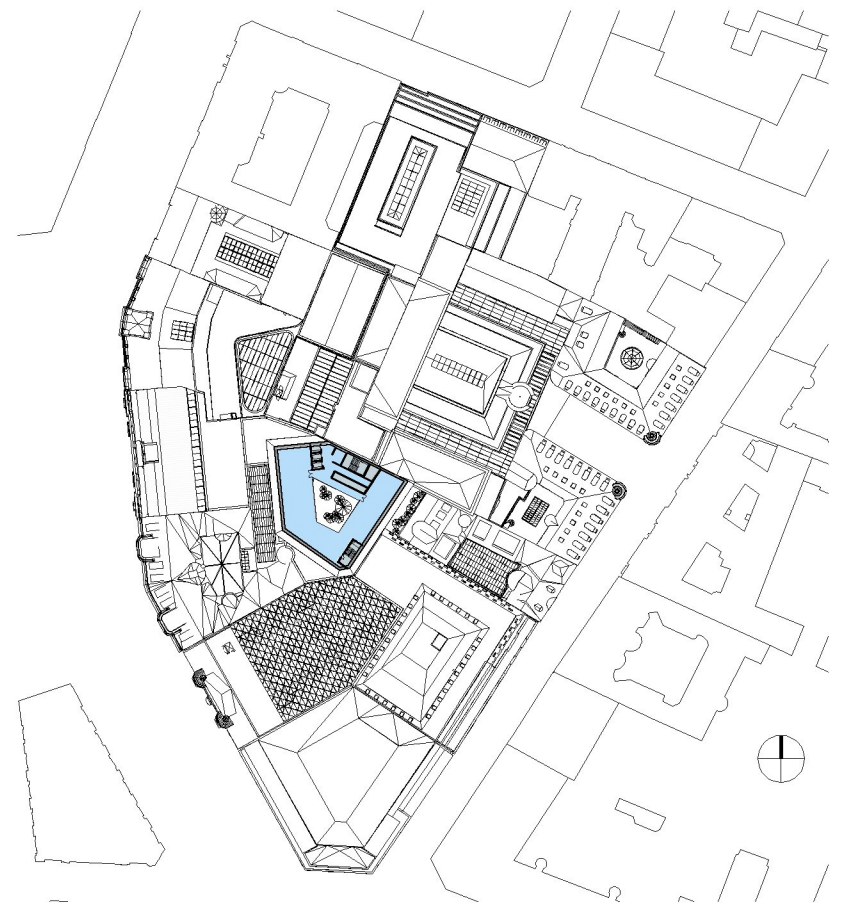
PLAN 5

PLAN 6

PLAN 7

PLAN 8

Det inre stråkets rymd och rum

Den nya Sturegallerian bygger på de nyvunna erfarenheter som man har gjort av den nuvarande gallerian under decennierna efter branden på 1980-talet. Det gäller till exempel dispositionen, de olika entréerna, och deras relation till det offentliga rummet, men det gäller också det arkitektoniska signalspråket.

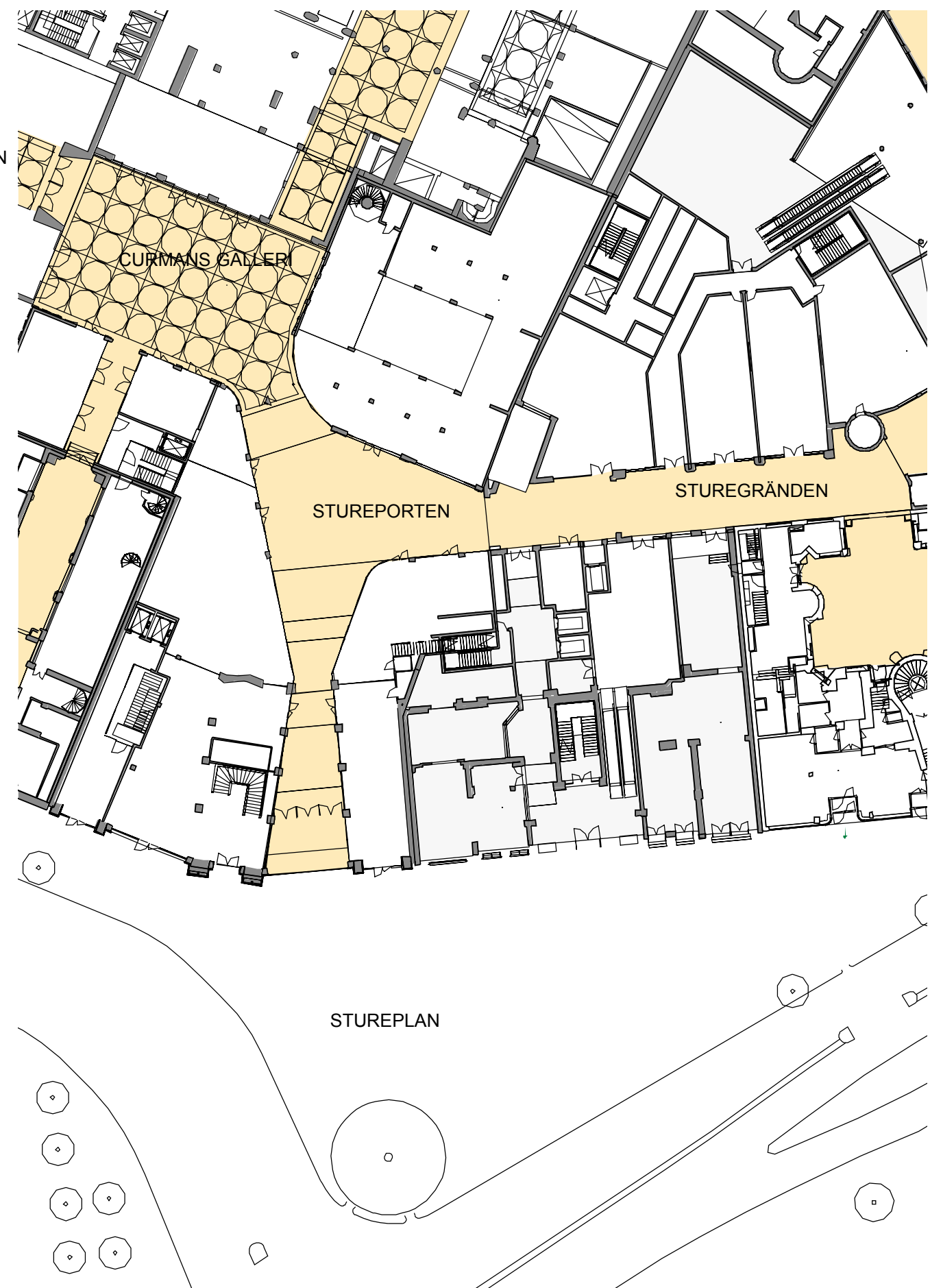
Den nya Sturegallerian innebär i själva verket också en utvidgning av de inre passagerna och handelsytornas utbredning. Stor vikt behöver då läggas vid dess dimensionering, proportionering och den arkitektoniska gestaltningen. Avsikten är att medvetet gestalta gallerians inre rum som ett sammanhängande stråk.

Förutsättningarna att gestalta gallerians rum inom kvarteret är goda i detta projekt tack vare det övergripande ägandet och förvaltandet. Något som är ovanligt i så pass stora projekt i en känslig historisk miljö. Det övergripande ägandet och ansvaret ger möjligheter att hålla samman divergerande intressen som gör sig gällande såväl beträffande användningen som gestaltningen. Det fordras förvisso ett brett arkitektoniskt register, något som dock behöver kombineras med ett medvetet arkitektoniskt och sammanhållande tema. Avsikten är också att skapa kontrastfulla uttryck mellan högresta överglasade rum och lägre förbindelselänkar. Högklassiga material både i fasader och golv är en självklar utgångspunkt, liksom även omsorgsfullt sammanfogade detaljer.

Det helt avgörande för uttrycket är konsten att hantera överljuset som ska så långt möjligt bidra till en känsla och upplevelse av de inre rummen som attraktiva och offentliga miljöer. Lika viktigt är känslan av kontinuitet som samtidigt bjuder på en formmässig mångfald, dvs en variation inom ett gemensamt tema.

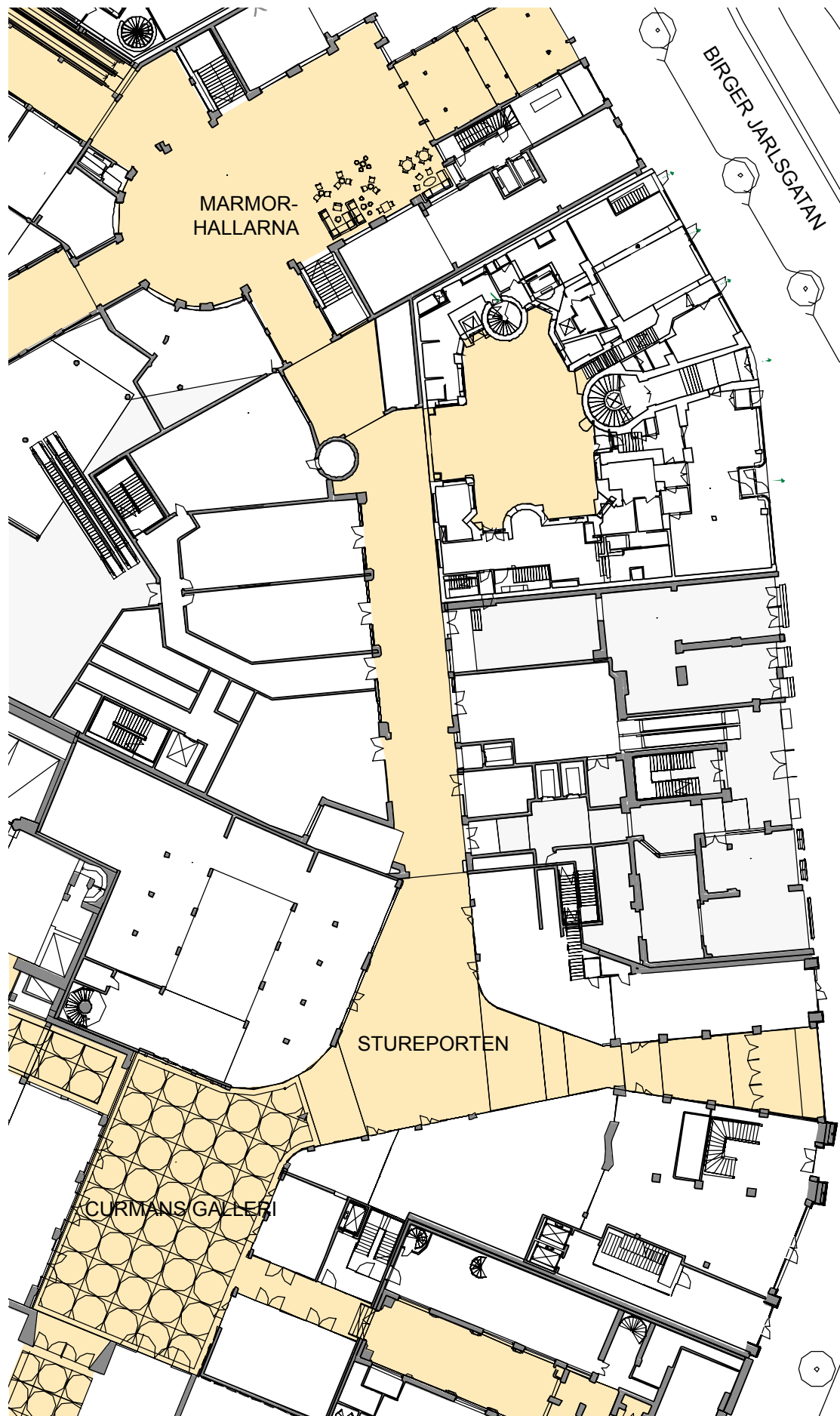
Mot Stureplan ligger den nya gallerians huvudentré. Innanför en generös öppning leds man in via en avsmalnande entrépassage som ger ett effektfyllt skenperspektiv mot Sturebadet som är själva fondmotivet, där överljus framhäver dess läge och symbolvärde. Sturebadet exponeras som en hörnsten i gallerians viktigaste entré, där besökaren väljer väg mot nya hotellet och Freys eller mot Marmorhallarna i söder.

MOT HUMLEGÅRDSGATAN

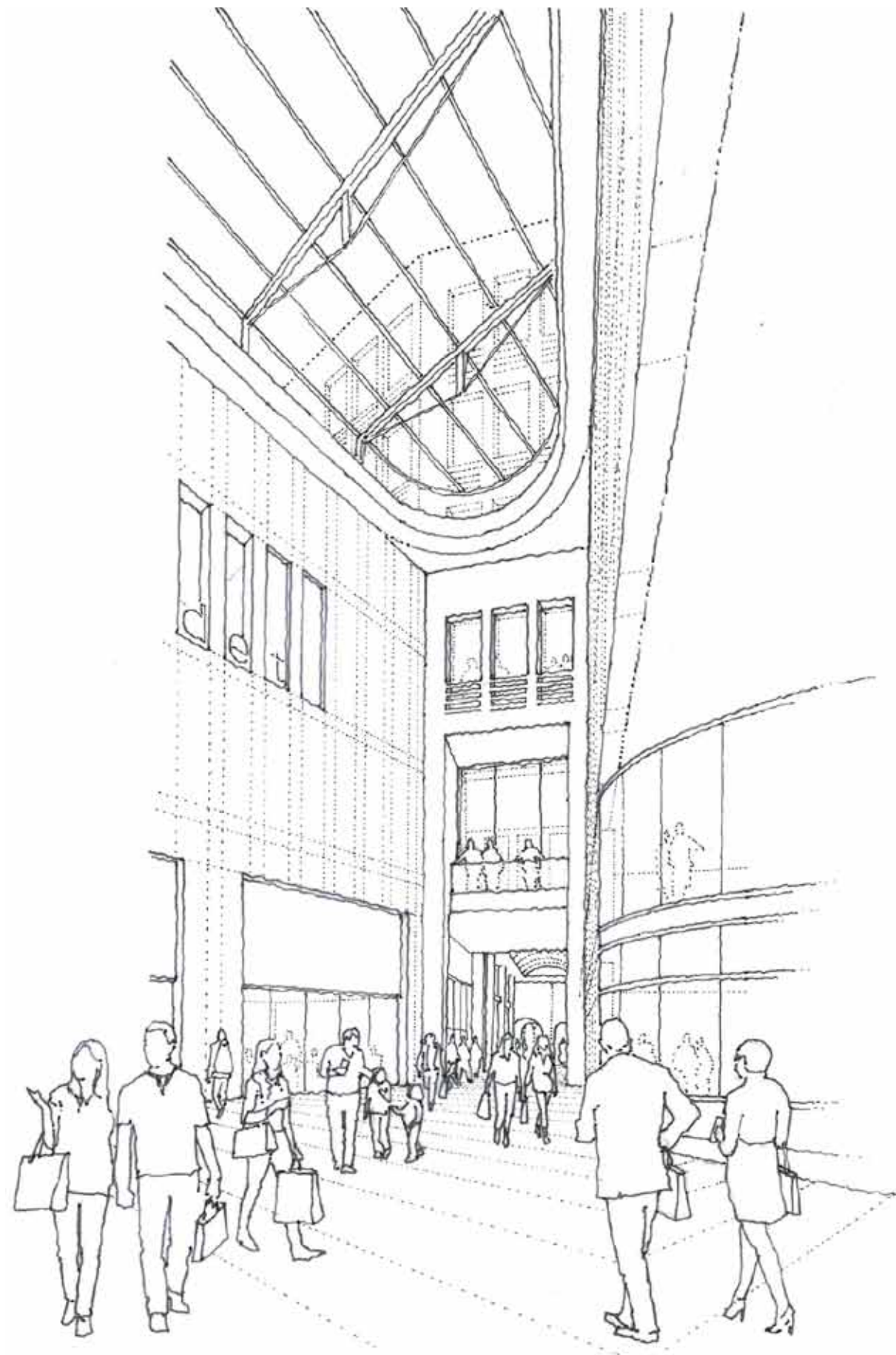

FRÅN HUVUDENTRÉN VID STUREPLAN MOT STUREBADET I FONDEN, STUREPORTEN
BILD: TOMORROW.

STUREPLAN

STUREPORTEN MED STUREBADET TILL VÄNSTER OCH STUREGRÄNDEN MOT MARMORHALLARNA I FONDEN.

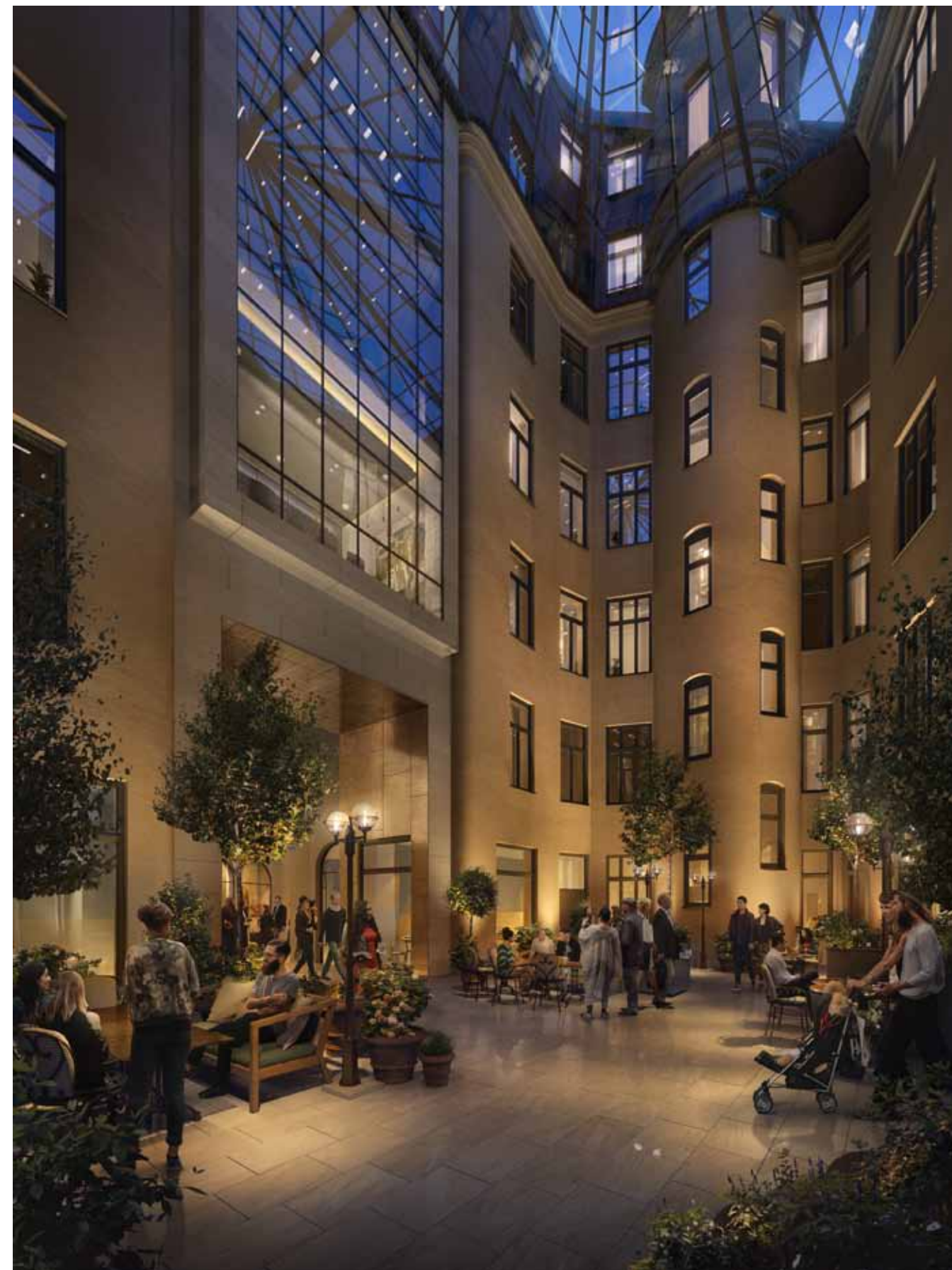
Från Stureporten rör man sig söderut längs Sturegränden mot Marmorhallarna. Här sker en höjd-
växling på ett dramatiskt sätt genom en låg portik
där en ny byggnad i kvarterets inre kopplas samman
med gathuset två våningar upp. Grändens huvud-
sakliga del får ett överljus genom ett välvt glastak.
Butikslokaler blandas med serveringar. Innan man
når fram till Marmorhallarna finner man en f.d.

bostadsgård som ligger som en oas intill den nya
gallerian. Här finns det servering och glastaket lig-
ger högst upp vid takfoten.

En lägre portik växlar av med en kontrasterande
upplevelse innan man når Marmorhallarnas stor-
slagna rum.

STUREGRÄNDEN MOT MARMORHALLARNA

GÅRDSRUM INTILL STUREGRÄNDEN. BILD: TOMORROW

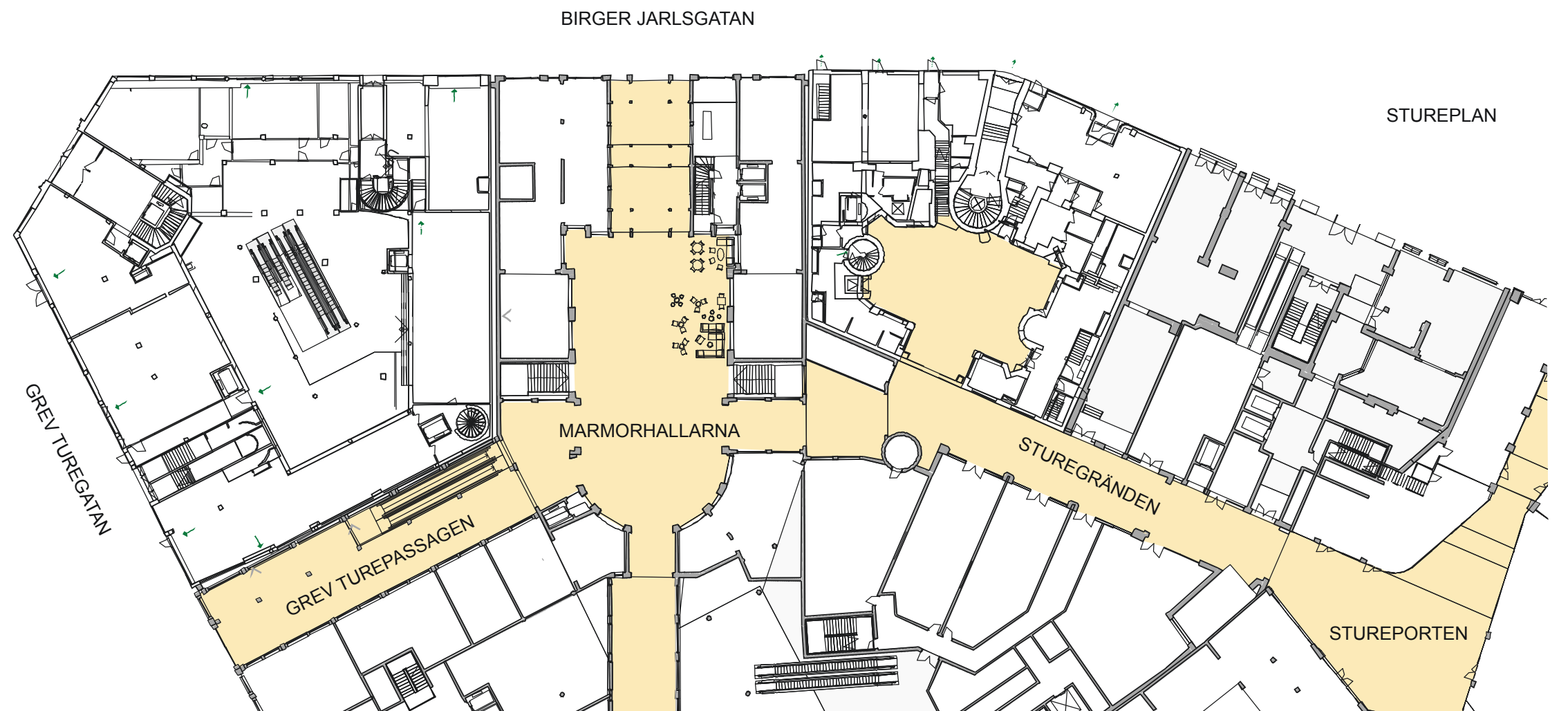
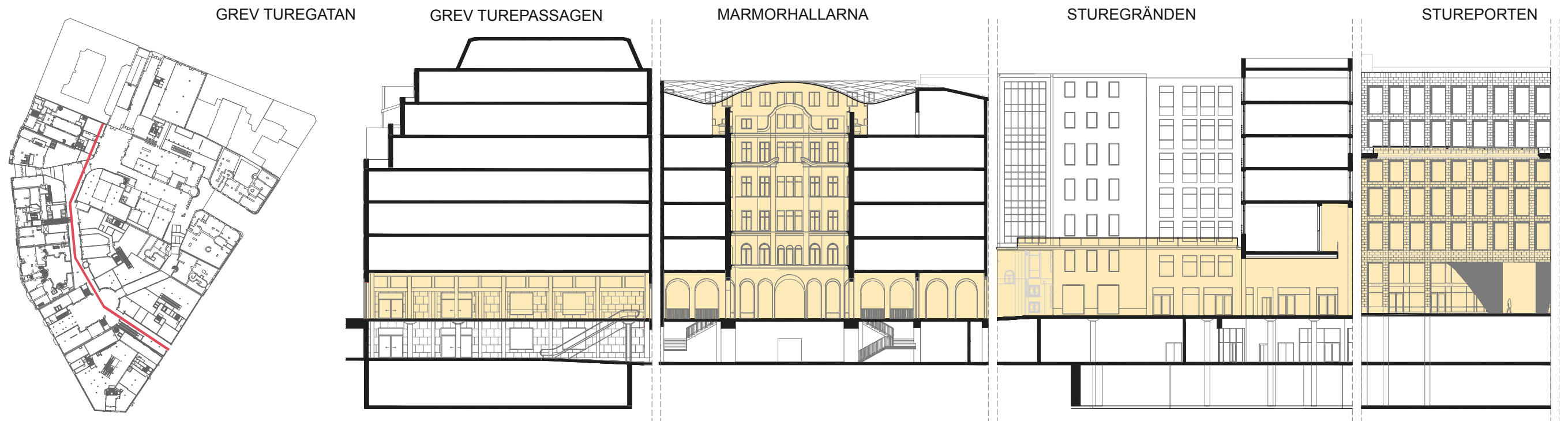
Det hästskeformade rummet, Marmorhallarna, är i särklass det största och resligaste stadsrummet i kvarteret. Med direktentré från Birger Jarlsgatan möts här fyra riktningar. Ett nytt glastak sveper med en småskalig takstruktur ovanför takfoten. Här är känslan av en utomhusmiljö som mest påtaglig och härifrån finns även kontakten med tunnelbanan och med gallerians nya nedre plan.

STUREGRÄNDEN OCH MARMORHAL-

MARMORHALLARNA MED UPPRUSTADE FASADER OCH UPPLÝFT GLASTAK. BILD: TOMORROW

FRÅN MARMORHALLARNA MOT OSTERMANS PASSAGE, TILL HÖGER MOT TUNNELBANAN

OSTERMANS PASSAGE MOT GREV TURES GALLERI

MARMORHALLARNA

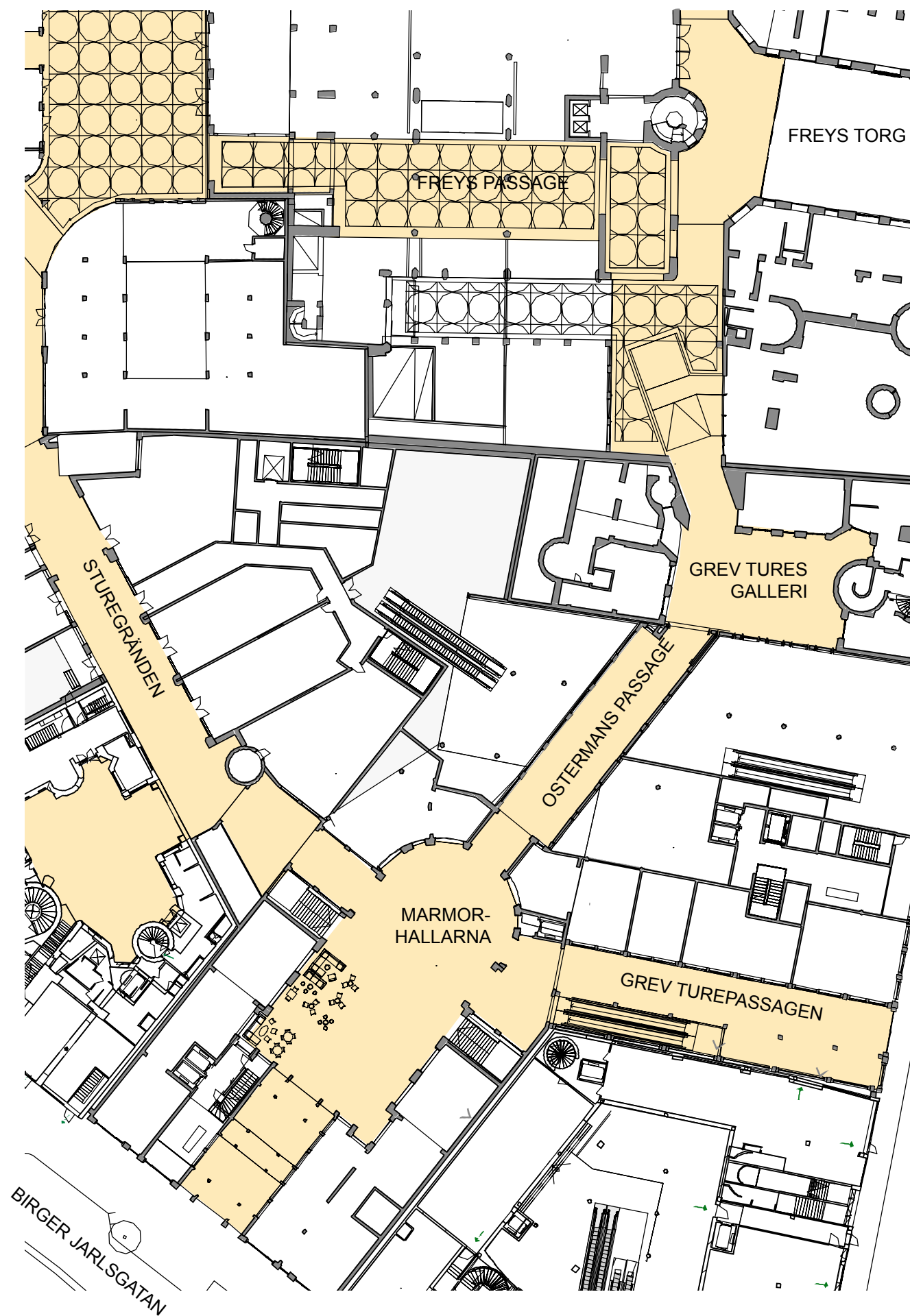
OSTERMANS PASSAGE

GREV TURES GALLERI

FREYS

BIRGER JARLSGATAN

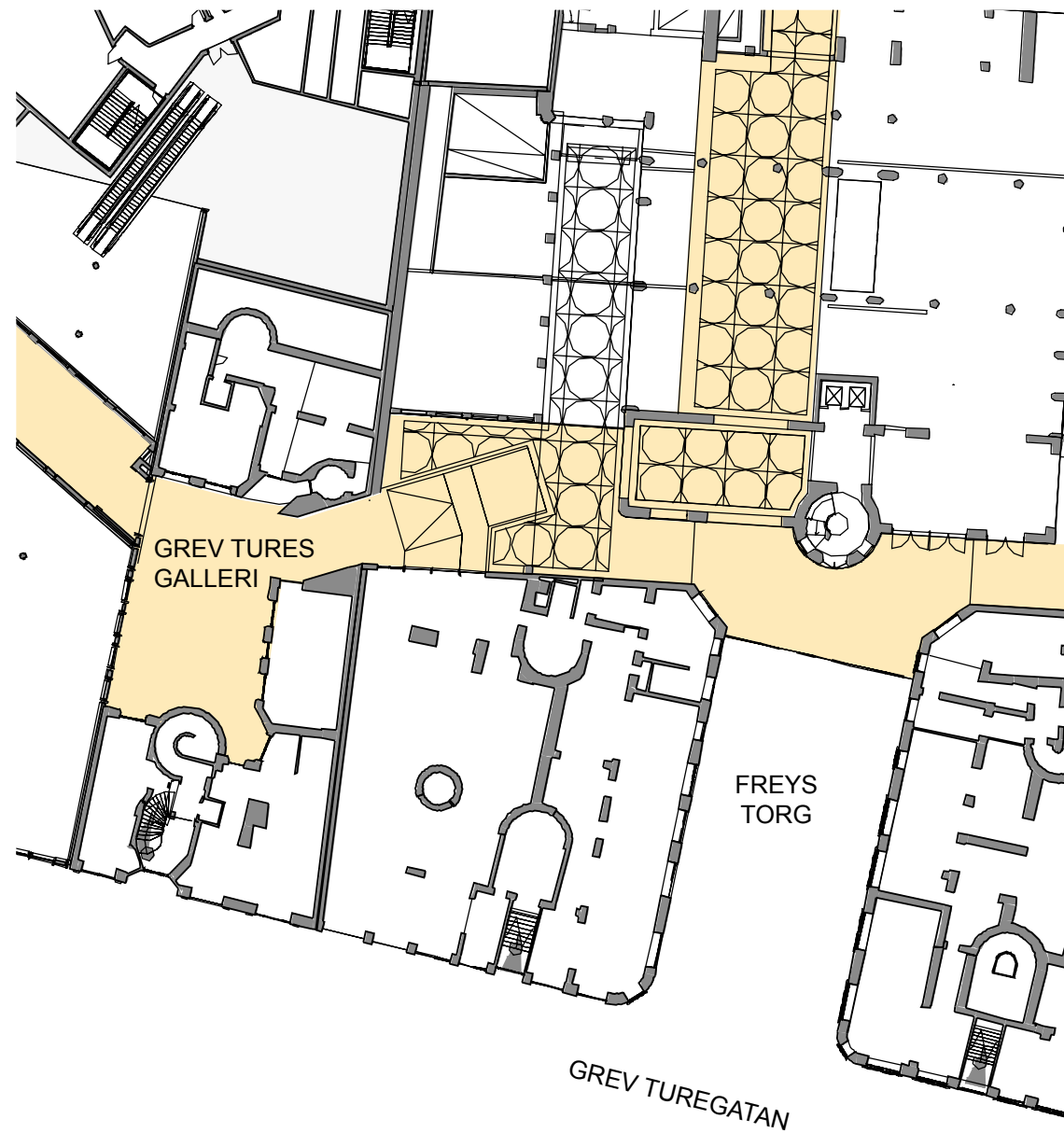

GREV TURES GALLERI MOT FD FREYS

Mot nordost löper Grev Turegränden genom en nybyggd kontorsfastighet. Den korta en våningar höga passagen kantas av butiker på båda sidor. I fonden ligger ett överglasat rum i två våningar i bostadsfastigheten med karaktäristisk jugendarkitektur. Här finns plats för serveringar, Grev Tures galleri. Norrut ansluter en passage mot Freys torg vid Grev Turegatan.

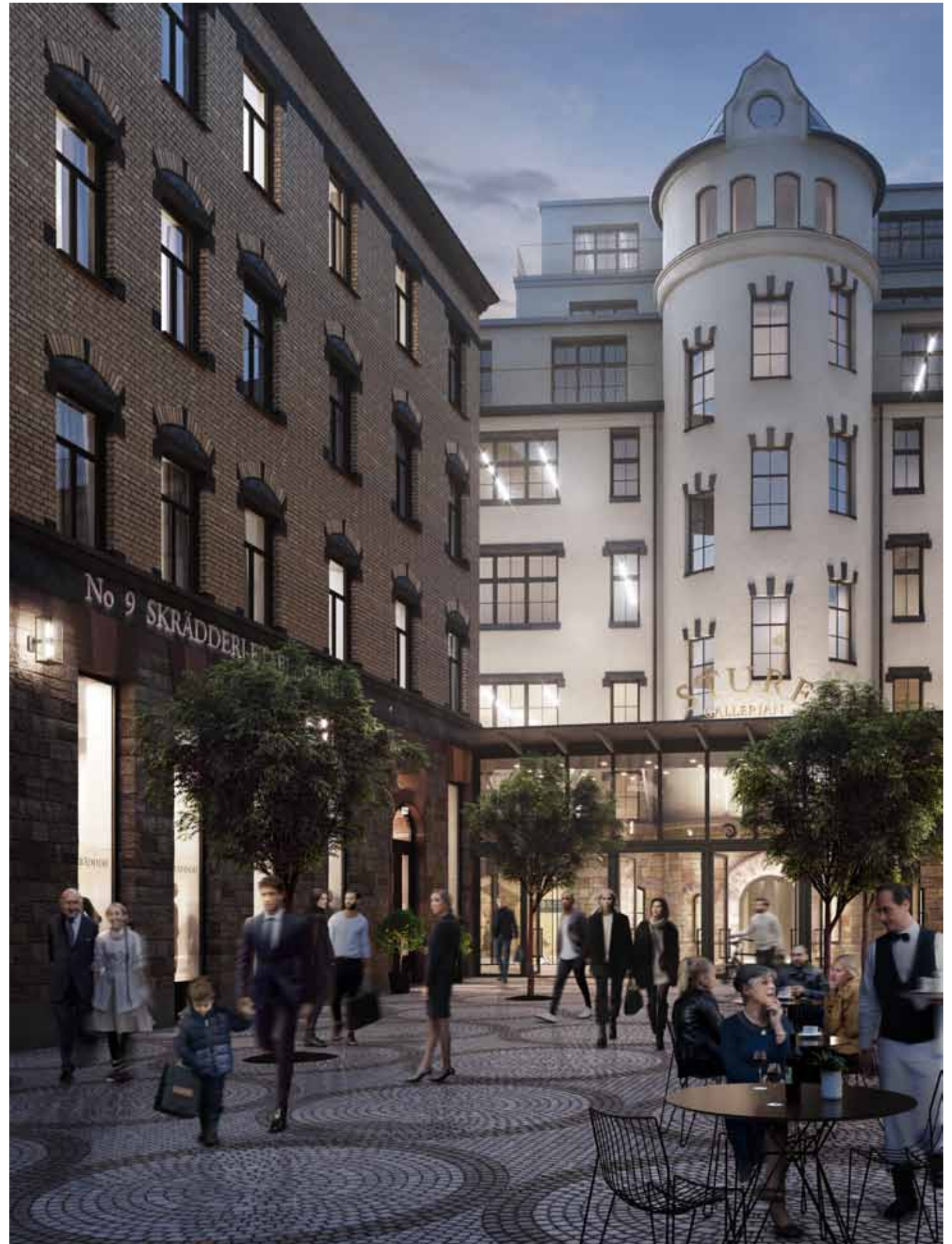
GREV TURES GALLERI. BILD: TOMORROW

Freys torg vid Grev Turegatan

Den glasvolym som idag rymmer restaurang Tures föreslås rivas. En plats, det blivande Freys torg, kan då etableras i anslutning till Grev Turegatans gågata. Torget som utgör entréplats till Sturegallerian ska vara tillgänglig för allmänheten och fungera som ett socialt rum, en mötesplats med kvaliteter som kompletterar de intensiva citykvarterens offentliga rum. Torgbildningen gestaltas med träd och smågatsten och plats för uteservering.

FREYS TORG. BILD: BLOK

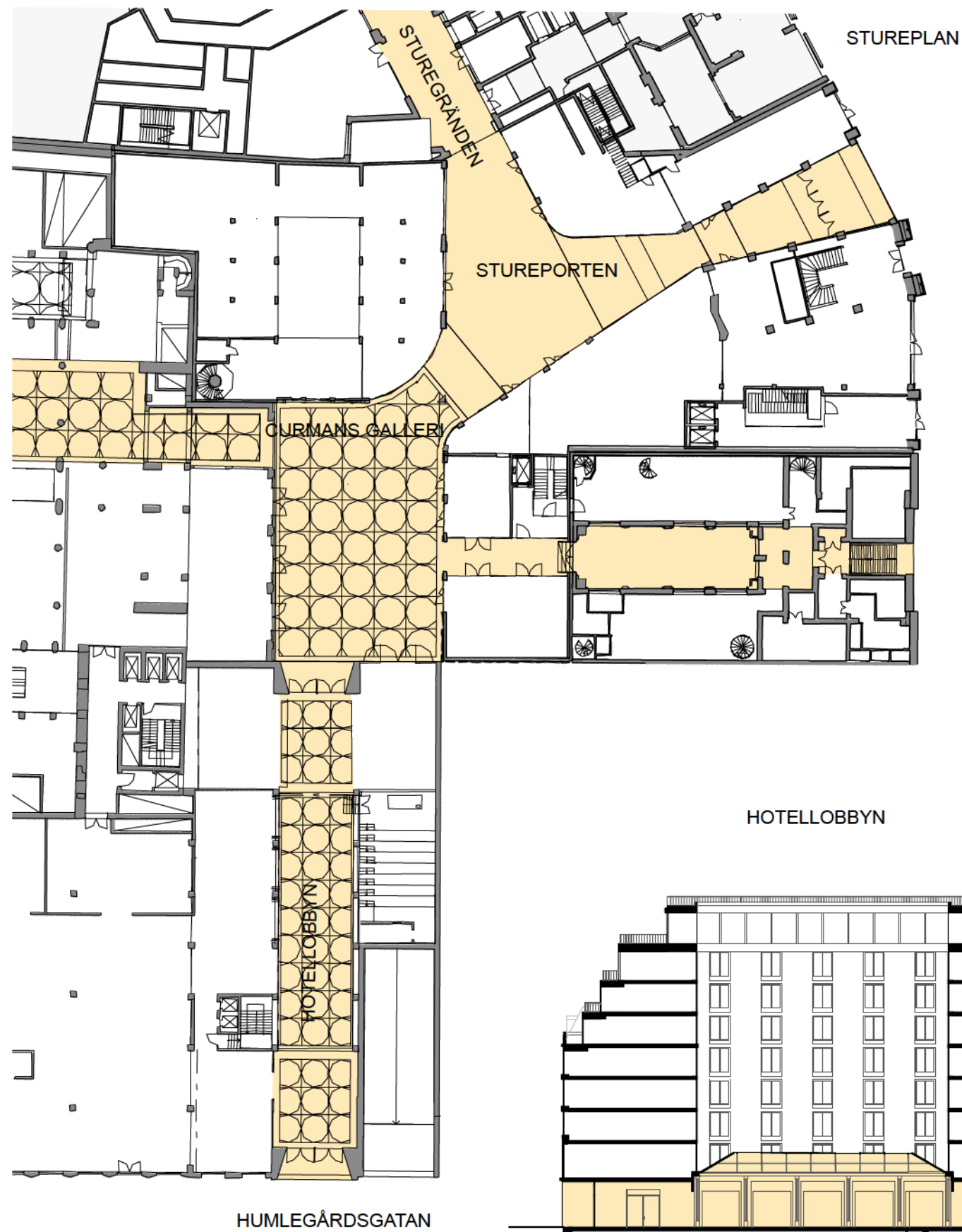

Från Humlegårdsgatan är Sturegallerian tillgänglig genom en hotelllobby vars långsträckta entré förmedlar kontakten till Curmans galleri med Sturebadet i fonden. Med två korta och låga passager är glastaket det sammanhållande arkitektoniska temat.

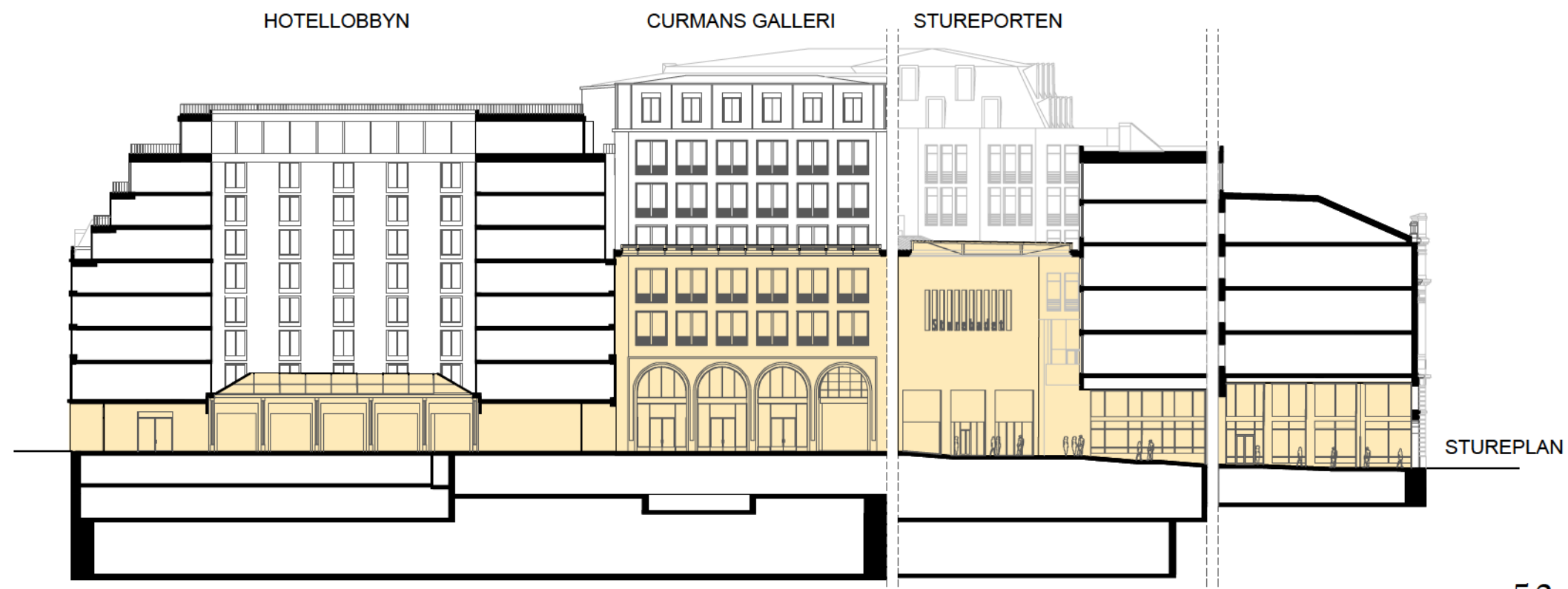
Curmans galleri är ett fem våningar högt rum under glastak. Rummets rektangulära form präglas av tre nybyggnader och Sturebadets nyskapade fasad. Curmans galleri har en sammanhållen karaktär där hörnet mot Stureporten hålls på glänt och tillsammans med en tvånings hörnarkad skapar spänning och bildar sluss för förbipasserande.

CURMANS GALLERI, BAKOM STUREBADET
SKYMTAR STUREPORTEN.
BILD: TOMORROW

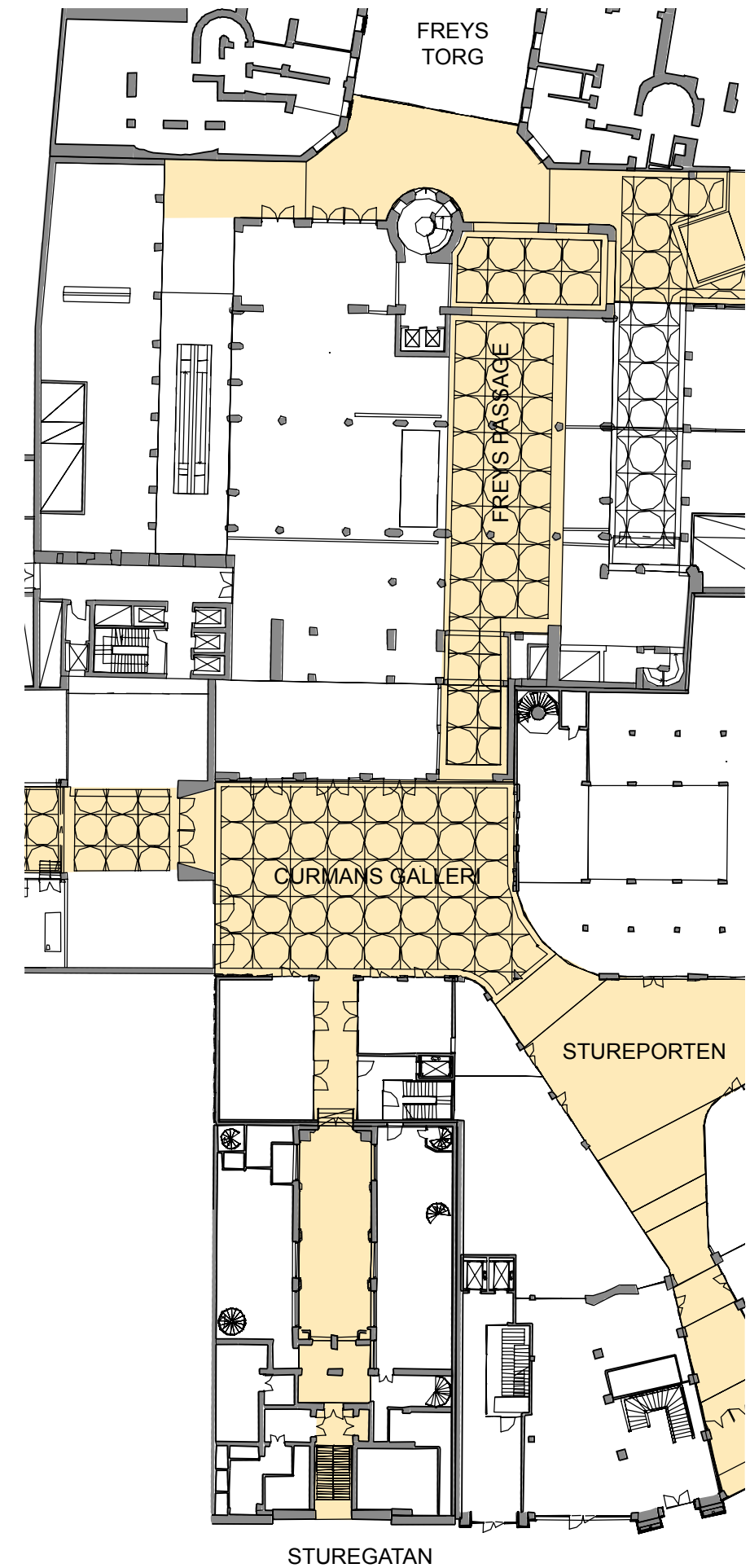

HOTELLOBBYN

CURMANS GALLERI MOT HOTELET OCH FREYS. BILD: TOMORROW

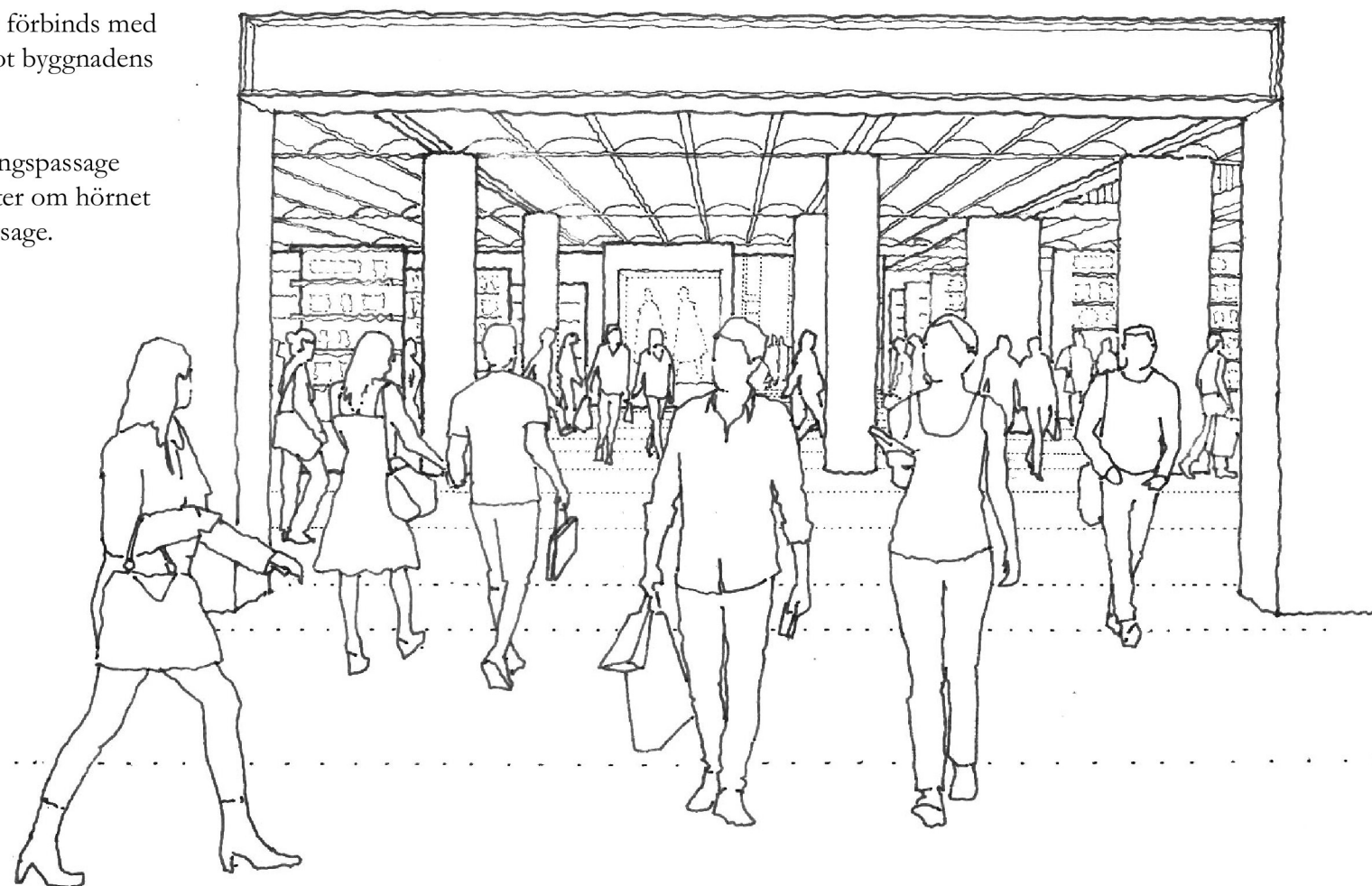

STUREBADETS GAMLA ENTRÉ I GATHUSET

Sturebadets forna entré bibehålls och förbinds med Curmans galleri via en tillbyggnad mot byggnadens insida.

Från Curmans galleri löper en envåningspassage vidare mot Freys torg. Stråket fortsätter om hörnet för att förena sig med Ostermans passage.

FREYS PASSAGE

STUREPLAN

STUREBADETS GATHUS + TILLBYGGNAD

CURMANS GALLERI

FREYS PASSAGE

FREYS TORG

